

Oskar Nedbal (1874–1930)

Polská krev

*Opereta o třech jednáních z roku 1913,
libreto Leo Stein, úprava Luboš Šterc, Jindřich Janda,
Gabriela Petráková a Daniel Jäger;
zpěvní texty Zdeněk Knittl*

HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ
DIRIGENT
REŽIE
SCÉNA
KOSTÝMY
CHOREOGRAFIE
SBORMISTR
DRAMATURGIE

KAROL KEVICKÝ
KAROL KEVICKÝ / JAKUB ŽÍDEK
GABRIELA PETRÁKOVÁ
DAVID BAZIKA
SYLVA ZIMULA HANÁKOVÁ
JANA HANUŠOVÁ-VAŠÁKOVÁ
BOHUMIL VAŇKÁT
DANIEL JÄGER

Osoby a obsazení:

JAN ZAREMBA, statkář
HELENA, jeho dcera
HRABĚ BOLESLAV BARAŇSKI
BRONIO Z POPIELŮ
WANDA KWASIŇSKÁ
JADWIGA, její matka

MIRSKI
GORSKI
WOLENSKI
SENOWIČ
BARONKA DRYGALSKÁ
KOMTESA NAPOLSKÁ
HRABĚ NAPOLSKÝ
WLASTEK

Klemens Słowiczek
Jana Borková / Martina Šnytová
Josef Moravec / Peter Svetlák
Roman Harok / Tomáš Novotný
Olga Bezačinská / Eva Zbrožková
Janka Hošťáková
/ Ludmila Machytková
Václav Morys / Jaroslav Rusnák
Juraj Čiernik / Miroslav Urbánek ml.
Jan Drahovzal / Martin Štolba
Libor Olma / Marcel Školout
Jana Kurečková
Petra Langerová
Jan Drahovzal / Miroslav Urbánek
Josef Novák-Wajda

**Dále účinkují sólisté instrumentalisté orchestru operety/muzikálu
– koncertní mistr Marcela Wysogladová.**

Sbor: L. Háčková, J. Hašková, S. Jungová, D. Mimrová,
M. Monczková, E. Nováková, I. Piskořová, M. Riedlová,
L. Vaňkátová, V. Verbíková, H. Veselá, E. Villámová
Z. Ferk, A. Grygar, Z. Krajíček, J. Lekeš, Č. Prymus,
J. G. Rajnoch, J. Siuda, A. Škandera, A. Zmuda, R. Žiška

Balet NDM: K. Moravčíková, N. Šmahelová, G. Mołoniewicz, F. Skála

Děti: J. Habiballa, B. Kučerová, M. Ostárková, E. Višovanov,
K. Výtisková

Asistent režie **Josef Novák-Wajda**
Asistentka choreografie **Jana Tomsová**
Korepetice **Jakub Žídek, Petr Miller**

Technický šéf **Stanislav Muntág**

Jevištní mistři **Miloslav Novák, Petr Novák**
Mistr osvětlení **Stanislav Dvořák**
Mistr zvuku **Otakar Mlčoch**
Mistřovná vlásenkárny **Renáta Školoutová**
Mistřovná garderoby **Naděžda Vránková**
Mistřovná rekvizit **Alexandra Václavíková**

Šéf výpravy **David Bazika**

Vedoucí umělecko-dekoračních dílen **Barbora Macháčová**
Vedoucí výroby kostýmů **Eva Janáková**

Scénické dekorace vyrobily umělecko-dekorační dílny NDM.

Technolog – Ivana Stuchlíková, mistr čalounické dílny – Petr Missig,
mistr malířsko-kašéřské dílny – Jaroslav Macháč, mistr truhlářské
dílny – Radomír Maschke, mistr zámečnické dílny – Milan Rous,
mistr zbrojářsko-šperkařské dílny – Jaroslav Dovalil

Scénické kostýmy a doplňky vyrobily krejčovny NDM.

Mistřovná dámské krejčovny – Iva Koplová, mistřovná pánské krejčovny
– Jiřina Richtrová, modistka-dekoratérka – Věra Siostrzonková

**Premiéry 16. a 18. února 2012 v 18.30 hodin
v Divadle Jiřího Myrona**

OBSAH OPERETY

První jednání

Na varšavském plese se schází polská smetánka. Mladý šlechtic Bronio z Popielů netrpělivě očekává svou novou lásku, primadonu Wandu Kvasiňskou. Přichází jeho přítel, hrabě Boleslav Baraňski, který místo toho, aby se věnoval svým statkům, tráví čas ve všech možných varšavských salónech. To se odráží i na jeho finanční situaci – ukazuje se totiž, že je zcela na dně a zachránit ho může jen výhodný sňatek. A takový se mu nabízí. Jeho kmotr, statkář Zaremba, slibuje vyřešit zoufalou finanční situaci, ale jen za předpokladu, že se ožení s jeho dcerou Helenou. Bolo však na takový obchod nechce přistoupit a na Helenu, která také na ples přijíždí, se odmítá být jen podívat. Velkou pozornost zato věnuje Wandě, kterou úspěšně přebíral Popielovi. Helena, která je nemile překvapena Bolovým chováním, se rozhodne pomstít. Když se dozví, že Popiel slíbil Bolovi půjčit svoji hospodyně, která má pomoci zachránit jeho panství i čest, přesvědčí ho, aby za ni vydával právě jí. Její plán je jednoduchý – ukázat Bolovi, co v ní jako v ženě je a hrdě odejít.

Druhé jednání

Bolo se vrátil na své panství, ale způsob života nezměnil. Veškerý čas tráví hraním karet a popíjením s kamarády. Zaremba, který skoupil jeho směnky, přijde zabavit majetek. Chce Bolo dostat do úzkých a přimět ke spořádanému životu. To se mu ale nepodaří. Úspěch má naopak Helena v roli hospodyně Maryny, kterou přivádí Popiel. Ten sám Helenu miluje a obává se, že jeho nová láska také podlehne Bolovu kouzlu. Helena-Maryna záhy vykáže z domu veselou společnost a přinutí Bolo, aby respektoval její příkazy. Náhle se objeví Wanda, která je překvapena panovačným chováním nové hospodyně. Bolo vyprovokuje k přiznání, že mu její suverénní přístup velmi imponuje, a začne žárlit.

Třetí jednání

Na Bolově panství se koná dožínková slavnost. Pod Maryniným vedením hospodářství neuvěřitelně vzkvetlo a dokonce i Bolo si zvykl na práci. Na dožínky jsou pozváni i Zarembo s dcerou a Popiel, který se nejvíc těší na to, že Helena prozradí své tajemství, hrdě odejde a vrhne se do jeho náruče. Wanda s mamá, kterou Popiel schválně pozve, odhalí ale Helenino tajemství ještě o něco dříve. Když se Bolo vyzná z lásky k hospodyni a nabídne jí svou ruku, prozradí Wanda její pravou totožnost. Když už to vypadá, že kvůli uražené hrdosti vše skončí špatně, zasáhne razantně Zarembo a dá Helenu s Bolem zase dohromady. Odmítnutý Popiel se vrací zpět k Wandě.

Představitelé hlavních rolí (Vídeň, 1913)

Oskar Nedbal (1874–1930)

OSKAR NEDBAL (1874–1930)

Narodil se v jihočeském Táboře v rodině advokáta a nadšeného muzikanta jako nejmladší ze šesti dětí. Jeho otec byl zakladatelem místního hudebního spolku a všichni jeho potomci měli k hudbě nadání. Matka (rozená Hejnová) vychovávala děti ve vlasteneckém duchu. Mladý Oskar začal studovat na místním gymnáziu. Když však otec poznal, že kromě talentu jeví o hudbu vážný zájem, přihlásil jej roku 1885 na Pražskou konzervatoř. Na škole se jedenáctiletý Nedbal spřátelil s Josefem Sukem. V roce 1891 se Nedbal stal žákem Antonína Dvořáka, který na konzervatoři vyučoval kompozici. Jeho talent mistra zaujal a konzervatoř ukončil absolventským houslovým koncertem, o němž pochvalně psaly i tehdejší pražské noviny. V roce 1891 vzniklo z iniciativy Nedbala a Suka České kvarteto. Stalo se tak v posledním roce Nedbalových studií na konzervatoři. V Českém kvartetu působil čtrnáct let jako výborný violista a organizátor a byl doslova vůdčí osobností tohoto skvělého hudebního tělesa, které posléze dobylo svět. V roce 1896 Nedbal poprvé dirigoval Českou filharmonii a s tímto tělesem pravidelně spolupracoval až do roku 1906, kdy se oženil a poté se usadil ve Vídni. Tam mu štěstí přálo a stal se populárním a slavným umělcem. Do roku 1918 stál v čele vídeňského symfonického Tonkünstler orchestru. Po vzniku Československa se vrátil domů, ale ve vlasti jej čekala jen řada problémů – nenašel plné pochopení, spíše závist a pomlavy, a někteří lidé mu vyčítali jeho údajné projevy loajality k rakouské monarchii při jeho pobytu ve Vídni. Pracoval však dál, prázdniny trávil v Chlumu u Třeboně, kde například složil svoji jedinou operu *Sedlák Jakub* (premiéra se uskutečnila v roce 1922 v Brně). Zklamáný a duševně strádající Nedbal posléze odešel na Slovensko a přijal místo ředitele Slovenského národního divadla v Bratislavě. Od roku 1923 zde působil také jako dirigent opery, šéf hudebního oddělení bratislavského rozhlasu a lektor Komenského univerzity. Výrazně pozvedl uměleckou úroveň opery i činohry. Bez vloh k ředitelování ale naivně přijímal i nesolidní nabídky na zlepšení provozu celého divadla a po podepsání podnikatelské smlouvy (1929) se dostal do neřešitelné finanční situace a ekonomickou situaci zvládnout nedokázal. Protože se zaručil za finanční závazky, přišel na mizinu. V atmosféře pomluv, zášti a intrik byl na konci všech sil a myslel jen na své jméno a čest. Ráno na Štědrý den roku 1930 spáchal sebevraždu skokem z okna v budově divadla

v chorvatském Záhřebu. Ještě večer předtím zde dirigoval premiéru svého baletu *Pohádka o Honzovi*. Byl pohřben na tamním hřbitově Mirogoj. Myšlenka na převezení skladatelových ostatků zpět do vlasti se zrodila v hlavě houslového virtuosa Josefa Suka, s jehož dědečkem Oskar Nedbal hrával v Českém kvartetu. Stalo se tak po sedmdesáti šesti letech od Nedbalovy smrti – 12. května 2006 byl znovu pohřben na pražském Slavíně. Na Oskara Nedbala vždy pamatovalo jeho rodné město Tábor. Od roku 1930 nesl tábořský Městský hudební ústav (založený 1913) skladatelovo jméno – v současnosti nese název Základní umělecká škola Oskara Nedbala. V polovině třicátých let 20. stol. Tábor uctil památku svého rodáka Oskara Nedbala a jeho otce Karla Nedbala zasazením pamětní desky na rodném domě v Palackého ulici v centru města. V roce 1984 byla v tábořském divadle odhalena busta Oskara Nedbala – dar Národního muzea (z iniciativy společnosti Antonína Dvořáka) a o šest let později rozhodlo vedení města o přejmenování tábořského divadla na „Divadlo Oskara Nedbala“.

Jevištní dílo Oskara Nedbala:

Operety

Cudná Barbora (1911)

Polská krev / Polenblut (1913)

Vinobraní / Die Winzerbraut (1916)

Krásná Saskia / Die schöne Saskia (1917)

Eriwan (1918)

Donna Gloria (1925)

Balety

Pohádka o Honzovi (1902)

Z pohádky do pohádky (1908)

Princezna Hyacinta (1911)

Čertova babička (1912)

Opera

Sedlák Jakub (1922)

České kvarteto

Polská krev v Ostravě 1965
František Návrat (Bolo) a Karla Diváková (Helena)
Foto František Krasl

K NEDBALOVĚ OPERETĚ POLSKÁ KREV

Česká opereta bohužel nikdy nedosáhla věhlasu světové operetní tvorby a nemůže se ani chlubit díly, která by se stala natrvalo součástí repertoáru světových divadel. O to větší a záslužný je čin Oskara Nedbala, který coby reprezentant takzvané vážné hudby vstoupil na nejisté operetní pole a pokusil se i v tomto „lehčím“ žánru povznést českou hudbu ke světovosti. Zpočátku to ale byla velmi trnitá cesta. Jeho první pokus, opereta *Cudná Barbora*, nedopadl příliš šťastně. Nedbal se navíc stal pro mnohé kritiky i kolegy autorem, který se neštití něčeho tak ponižujícího, jako je komponování operet. Zášť proti tomuto žánru v českých odborných hudebních kruzích šla tak daleko, že již první zprávy o tom, že Nedbal pracuje na operetě, vzbudily všeobecné pohoršení. Skladatel se ale nedal odradit a svou druhou operetní práci – *Polskou krví* – dokázal, že dovede být mistrem i tam, kde je to nejtěžší, tedy v žánru nesmírně závislém na přízni publika a tak ostře posuzovaném odbornou kritikou. *Polská krev* se stala vedle baletů *Pohádka o Honzovi* a *Z pohádky do pohádky* Nedbalovým životním dílem. Sám si pro ně našel námět a měl štěstí, že i libretista Leo Stein vytvořil text, který se může směle měřit s Nedbalovou hudbou. Původní námět sice vychází z Puškinovy povídky *Slečna selka*, ale Stein jej podstatně přepracoval a situoval do tehdejší ruské části Polska. Ani pro libretistu ani pro skladatele to zřejmě nebyla žádná exotika, která tehdy doslova bujela v libretech vídeňských operet. Stein pocházel ze Lvova a Nedbal Polsko poměrně dobře znal. Oběma autorům se podařilo brilantně vystihnout celkovou dobovou atmosféru i charakteristické rysy polské společnosti té doby – zejména šlechtu s onou směsicí fanfarónství a bezhlavé dobrodružnosti. Na druhé straně zde stojí opravdoví a přirození lidé, kteří pochopili, že životní štěstí stojí i na poznání, že smyslem života musí být něco tvořivého, něco, co v člověku zůstává. *Polská krev* byla něčím novým i pro zkušená vídeňská operetní divadla a tak si před premiérou byl jen málokdo jistý, že ohlas bude o mnoho větší než při neúspěšném uvedení Nedbalovy *Cudné Barbory*. Premiéra 23. října 1913 v Karlově divadle ale překonala veškerá očekávání. Obecenstvo bylo nadšeno, stejně jako odborná kritika. Nová opereta měla záhy otevřenou cestu i na ostatní světové scény a Nedbal to nakonec vyhrál i u nejzarytějších odpůrců tohoto žánru.

Karlovo divadlo ve Vídni – místo světové premiéry *Polské krve*

Z KNIHY ALEXANDRA BUCHNERA „OSKAR NEDBAL“

(...) Světový úspěch přinesla Nedbalovi teprve jeho druhá opereta *Polská krev*, kterou sice dokončil již v roce 1912, k její premiéře ale dochází až 23. října 1913 ve vídeňském Karlově divadle za autorova osobního řízení. Úspěch byl nepředstavitelný. Všechny noviny bez výjimky psaly jen v superlativech. Fremdenblatt ji srovnával dokonce s premiérou Pucciniho opery *Děvče ze zlatého západu*, jež se konala den před premiérou *Polské krve* ve Dvorní opeře. Napsal, že Puccini, jenž se premiéry své opery osobně zúčastnil, se tvářil přísně, nevlídně a byl vůbec špatně naložen, kdežto Nedbal byl ve znamenité náladě. Při žertech komiků sotva přemáhal smích a cpal si kapesníky do úst, aby operetu mohl vůbec dodirigovat. Po stovkách repríz v Karlově divadle se *Polská krev* hrála před neustále vyprodaným hledištěm v Lidové opeře. Týden po premiéře byla uvedena s bouřlivým úspěchem v Berlíně a pak šla vítězně všemi evropskými scénami plnic pokladny a šíříc dobrou pověst české operetní hudby. Pouze Praha přijala světový úspěch *Polské krve* napůl dobromyslým, napůl sžíravým epigramem J. Budína. Nedbalovi nemohli v Čechách prominout jeho příklon k takzvané „vídeňské operetě“, již jeho *Polská krev* skutečně je, ačkoli toto epiteton nemá lokální význam. Vídeňská opereta je typ, který se dlouho vyvíjel už od dob klasiků a vrcholil náhodně velkými operetními skladateli ve Vídni (Johann Strauss ml., Franz von Suppé, Carl Millöcker a Richard Heuberger). A na takovou operetu vždy myslel Nedbal; nikoli na „úpadkovou“ operetu od prvotního Lehára až k Fallům a Ziehrerům, s nimiž byl tak často dáván dohromady i v karikaturách. V Nedbalově *Polské krvi* nejsou jen mistrné ohlasy vídeňského valčíku, není to jen polská, ale i česká krev. Nedbalův nezdolný temperament zde hýří v rytmech plných života. Jeho hudba vystihuje situace i povahy, šumí veselostí a jen svítí instrumentačními barvami. Je plná vervy, kontrastů, něžného citu a burácivého rozjaření. Zkrátka je plnokrevná a upřímná, bez falešného předstírání něčeho, co by nebylo ve skladatelově povaze nebo co by bylo nad jeho síly. Nedbal je v ní sám v celé své robustní síle, šíří a vypětí. Podnícen světovým úspěchem *Polské krve* složil Nedbal další operetu s názvem *Vinobraní (Winzerbraut)*. Ačkoli premiéra 11. února 1916 v Theater an der Wien proběhla přímo s bouřlivým úspěchem a ani kritika neskrblila pochvalou, Vinobraní nesplnilo

předpovědi o dalším vzestupu Nedbalovy operetní hvězdy. Děj, který se odehrává v Chorvatsku v době vinobraní, poskytl autorovi opět možnost k použití národních motivů, nevyužil jich však s takovou důsledností jako v *Polské krvi*. (...)

Polská krev v Ostravě 1974
Jan Kyzlink (Zaremba) a Karla Diváková (Helena)
Foto František Krasl

Budova opery v Záhřebu

Z KNIHY MIROSLAVA ŠULCE „OSKAR NEDBAL“

(...) Děj *Polské krve* není sentimentální povídkou v duchu vídeňské moderní operety, nýbrž ušlechtilou tvůrčí hodnotou, v níž přímočará dějová linie není jen pouhou záminkou k tanečním a pěveckým výkonnům. Kompoziční stavba libreta předstihuje i mnohá klasická díla. *Polská krev* graduje rovnoměrně a vrcholí závěrem, v tom se právě markantně liší od ostatních děl svého žánru. Operetní šablona totiž „předepisovala“ vrchol ve druhém finále, které muselo hýřit velkými ensemblovými scénami. Druhé finále *Polské krve* je naopak komorní. Stalo se tak bezesporu zásluhou Nedbala, neboť Stein neukázal podobný odvážný postup v žádném svém jiném libretu. (...) Nedbal se v hudebním zpracování této látky vypjal k vrcholnému výkonu. I jemu bylo polské prostředí velmi blízké, vždyť jej každého roku pravidelně navštěvoval s Českým kvartetem, s Českou filharmonií, s Tonkünstler-orchestrem, nebo jako host. Nemusel hudbu násilně vymýšlet, jeho muzikantské citlivosti postačovalo, když se do děje vžil a melodie již samy tryskaly z přeplněného srdce. Polskou krev komponoval v nepřetržitě sledu, proto je jako ulita z jednoho kvádrů. Partitura nese všechny znaky Nedbalova tvůrčího mistrovství a disponované invence: vyspělý smysl pro charakteristiku osob i prostředí, ale přes všechny polský kolorit s českým nádechem, noblesní zpracování populární hudby, rytmickou svěžest a přiléhavou instrumentaci. (...) *Polská krev* byla nejen nejúspěšnější operetní novinkou sezóny 1913/1914 ve Vídni, ale záhy se rozšířila po celém světě a do vypuknutí světové války se hrála již ve 237 divadlech, v Rakousku, Německu, Anglii, Francii, Rusku, Itálii, Skandinávii a v Americe. (...) Ani čas neubral *Polské krvi* na významu, a to je již důkazem její umělecké hodnoty, neboť jen díla nejzávažnější zůstávají věčně svěží. Dnes pravděpodobně neexistuje na světě větší operetní divadlo, kterým by *Polská krev* alespoň jednou neprošla. Dávala se v obsazení činoherním i operním a v roce 1934 byla i zfilmována. (...) Pro nás je nejpotěšitelnější, že triumf *Polské krve* byl také triumfem české hudby. Německé libreto nemělo pražádný vliv na tvůrčí projev skladatele, českého skladatele, který svou národnost nezapřel. V historii operety defiluje *Polská krev* pod kapitolou českou, respektive slovenskou. (...) Nedbal se *Polskou krví* stal zakladatelem české operety. Přesvědčí nás o tom i pohled na repertoár našich operetních scén. Tvůrčí osobnost, která dokázala dvěma hudebně dramatickým

formám vtisknout svůj vlastní, pokrokový směr, zasluhuje v dějinách české hudby vysoké uznání. Takovou je právě Oskar Nedbal, zakladatel české baletní pantomimy a zakladatel české operety. (...)

*Polská krev v Ostravě 1988
Petr Miller (Popiel), Jan Drahovzal (Bolo)
a Dagmar Hlubková (Helena)
Foto Josef Hradil*

NEDBALOVA POLSKÁ KREV NA OSTRAVSKÉM JEVIŠTI

Premiéra 19. září 1924

Český překlad Zdeněk Knittl, dirigent Bohdan Halík,
režie Jaroslav Skála, choreografie Ivo Richard Stuchlý

Premiéra 6. září 1932

Český překlad Zdeněk Knittl, dirigent Bohdan Halík,
režie a výprava Jaroslav Skála, choreografie Saša Machov

Premiéra 25. června 1939

Český překlad Zdeněk Knittl, dirigent Mirko Hanák,
režie Franta Hurych, choreografie Emerich Gabzdyl

Premiéra 26. května 1945

(obnovená premiéra 12. listopadu 1946)

Český překlad Zdeněk Knittl, dirigent Vladimír Brázda,
režie Adolf Minský, scéna Josef Dušek,
kostýmy Marie a Josef Stejskalovi,
choreografie Emerich Gabzdyl

Premiéra 30. května 1952

Český překlad T. Hanuš a Rudolf Lampa,
dirigent Antonín Kašper, režie Rudolf Lampa, scéna Jan Obšil,
kostýmy Marie a Josef Stejskalovi, choreografie Emerich Gabzdyl,
sbormistr František Čihánek

Premiéra 27. listopadu 1965

Dirigent Vladimír Brázda, režie Jan Pacl, scéna Jan Obšil,
kostýmy Bedřiška Ustohalová, choreografie Julie Jastřembská,
sbormistr František Čihánek

Premiéra 9. března 1974

Český překlad a úprava Vladislav Hamšík, dirigent Vladimír Brázda,
režie Vladislav Hamšík, scéna Vladimír Šrámek,
kostýmy Bohuslava Čiháková a Tadeusz Gryglewski,
choreografie Julie Jastřembská, sbormistr Josef Kubenka

Premiéra 30. června 1988

Český překlad a úprava Vladislav Hamšík, dirigent Karel Poloch,
režie František Kordula, scéna Zdeněk Hybler j. h.,
kostýmy Eliška Zapletalová, choreografie Albert Janíček,
sbormistr Josef Kubenka, dramaturg Vojtěch Kabeláč,
asistent režie Ctibor Drmela

Premiéra 27. září 1997

Český překlad a úprava Jaroslav Janovský, dirigent Petr Škarohlíd,
režie Jiří Měřínský, scéna Vladimír Šrámek j. h.,
kostýmy Růžena Švecová, choreografie Jiří Kyselák,
sbormistr Josef Kubenka

POLSKÁ KREV V OSTRAVĚ V ROCE 2012

– v hlavních rolích

KLEMENS SŁOWIOCZEK

Stakář Jan Zaremba

Barytonista Klemens Słowioček je původem Polák. Sólový zpěv ale vystudoval na JAMU v Brně. První profesní příležitost získal ve Státním divadle Ostrava, kde působil jako sólista čtyři roky a vytvořil zde řadu krásných rolí. V roce 1975 nastoupil do stálého angažmá v Komické opeře v Berlíně a brzy se řadil mezi přední sólisty ansámblu. Během třiceti let tam nastudoval padesát šest rolí z operního i operetního repertoáru a hostoval například v Moskvě, Varšavě, Vídni, Londýně, Tokiu, Melbourne a Tel Avivu. V Berlíně, kde je jeho domov, se věnoval také soukromé výuce zpěvu. Jako pedagog oboru sólový zpěv a herecká operní výchova působil v nedávné době také na Fakultě umění Ostravské univerzity. V roce 2006 začal v České republice pořádat mezinárodní soutěž ve zpěvu komorních ansámblů, tzv. „Stonavská Barborka“. Ze Stonavy totiž pochází a částečně tam bydlí i dnes – během svého vzácného hostování v České republice.

MARTINA ŠNYTOVÁ

Helena Zarembová

Narodila se v roce 1986 v Čeladné. Je absolventkou sólového zpěvu na Janáčkově konzervatoři v Ostravě u profesorky Elišky Pappové. U téže pedagožky pokračuje ve studiu sólového zpěvu na Fakultě umění Ostravské univerzity. Absolvovala mistrovské pěvecké kurzy Petra Dvorského v Jaroměřicích nad Rokytnou; v roce 2007 se stala finalistkou Mezinárodní pěvecké soutěže Antonína Dvořáka v Karlových Varech, kde získala Cenu Jarmily Novotné. V roce 2003 byla poprvé pozvána k hostování v Národním divadle moravskoslezském, kde v roce 2007 získala angažmá v operetním souboru, jehož sólistkou je od roku 2008. Ve zdejším souboru nastudovala řadu krásných rolí (*Arsena – Cikánský baron*, *Liduška – Paní Marjánka, matka pluku*; *Sora – Gasparone*, *Boženka – Podskalák*, *Violetta Cavallini – Fialka z Montmartru*, *Minnie Feyová – Hello, Dolly!*; *Marie – Ztřeštěné námluvy*, *Adéla – Netopýr*, *Esmeralda – Zvoník u Matky Boží*, *Denisa – Mamzelle Nitouche*, *Frieda – Pardon my English*, *Alena – Noc na Karlštejně*, *Nastěnka – Mrazík*). Spolupracovala i s operním souborem NDM (*Esmeralda – Prodaná nevěsta*, *Cupido – Orfeus v podsvětí*). Se svým obsazováním je mladá herečka velmi spokojena, s chutí by si ale jednou zahrála i nějakou zápornou roli.

JANA BORKOVÁ

Helena Zarembová

Zpěv vystudovala na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě pod vedením docentky Magdalény Blahušiakové. Její pěvecké zkušenosti zahrnují koncertní činnost v České republice (spolupráce se salónním orchestrem Mariánské Lázně, dámským komorním orchestrem pod vedením E. Šarayové a O. Šaraye) i v zahraničí (Mezinárodní festival Musica Sacra, festival Valle d'Itria v Martina Franca v Itálii). V roce 2008 ztvárnila roli kněžky Moreny v opeře *Svätopluk* od Eugena Suchoně ve Slovenském národním divadle. V posledních letech obdržela ceny na několika pěveckých soutěžích (1. cenu soutěže Pedagogických fakult v letech 2003 a 2004). Roku 2010 se stala finalistkou na mezinárodní soutěži M. S. Trnavského a tentýž rok získala 2. cenu na mezinárodní soutěži Imricha Godina ve Vráblich (Slovensko). Absolvovala několik mezinárodních pěveckých kurzů (Pražské Mistrovské kurzy pod vedením A. Nonata, Ch. Mihailescu a M. Schaeffela), dále se zúčastnila i Mistrovských pěveckých kurzů v Karlových Varech (M. Blahušiaková, J. Kotouč a A. Carangelo). V NDM se v minulé sezóně s obrovským úspěchem představila v roli Alice Ford ve Verdiho opeře *Falstaff*.

PETER SVETLÁK

Hrabě Boleslav Baraňski

Narodil se v Banské Bystrici. Zpěv studoval soukromě u profesorky Sidónie Haliakové. První angažmá nastoupil ve Státní opeře Banská Bystrica, později působil ve Slovenském národním divadle v Bratislavě. V roce 2000 se stal laureátem Mezinárodní pěvecké soutěže Franze Lehára a na základě tohoto ocenění posléze přijal nabídku z Národního divadla moravskoslezského, kde působí dodnes. Ve všech zmíněných divadlech vytvořil množství tenorových rolí. Spolupracuje i s významnými orchestry, jako jsou ŠKO Žilina, Filharmonie Košice, Filharmonie Olomouc a v současnosti zpívá i s velkým dechovým orchestrem Májovák. S těmito tělesy pravidelně koncertuje doma i v zahraničí.

JOSEF MORAVEC

Hrabě Boleslav Baraňski

Vystudoval Pražskou konzervatoř a ve studiích pokračoval na AMU v Praze a na Sibeliově akademii v Helsinkách. Na mezinárodní soutěži Antonína Dvořáka v Karlových Varech získal III. cenu v kategorii Junior a Cenu Viléma Zítka. Je častým hostem Divadla J. K. Tyla v Plzni (Strauss – *Salome*, Cilea – *Adriana Lecouvreur*, Nicolai – *Veselé paničky windsorské*, Mozart – *Kouzelná flétna*, Puccini – *Turandot*) a Jihočeského divadla v Českých Budějovicích (Zeller – *Ptáčník*, Verdi – *Otello*, Mozart – *Don Giovanni*, Puccini – *Bohéma*). Vystupuje také na obou pražských operních scénách. V Národním divadle vystoupil v roli hokejisty Petra Svobody (Smolka – *Nagano*), jako Avenant (Glass – *Kráska a zvíře*) a Joe (Puccini – *Děvče ze Západu*). Ve Státní opeře Praha ztvárnil Obhájce (Viklický – *Faidra*), Ponga (Puccini – *Turandot*), Junkmana a Hermana Augusta (Bernstein – *Candide*), Gastona (Verdi – *La traviata*), Prvního kněze a Ozbrojence (Mozart – *Kouzelná flétna*), Remendada (Bizet – *Carmen*), Lodivoda (Wagner – *Bludný Holanďan*), Rodrigueze (Massenet – *Don Quichotte*), Mladého námořníka a Pastýře (Wagner – *Tristan a Isolda*). V NDM dosud zpíval Pluta / Aristeia (Offenbach – *Orfeus v podsvětí*), Kavalíra (Hindemith – *Cardillac*), Tybalta (Gounod – *Romeo a Julie*) a Vaška (Smetana – *Prodaná nevěsta*).

POLSKÁ KREV V OSTRAVĚ V ROCE 2012

– profily inscenátorů

KAROL KEVICKÝ

– hudební nastudování, dirigent

Je absolventem Akademie múzických umění v Praze (doc. E. Fischer, J. Veselka, T. Koutník, R. Eliška a F. Vajnar), jehož profesionální aktivity coby dirigenta můžeme vysledovat už v průběhu studia. V roce 1993 založil vlastní komorní orchestr Musica luventa Slovaca se zaměřením především na interpretaci barokní hudby a propagaci mladých sólistů a soudobých autorů. Činnost orchestru byla zaměřena především na zahraniční zájezdy a festivaly (Řím, Vídeň, Štýrský Hradec, Budapešť, Atény – v letech 1994, 1996 a 1998 získal Cenu poroty na festivalu Divertimento musicale). Ve stejném roce byl iniciátorem a spoluzakladatelem Operního studia na Konzervatoři v Žilině, kde v té době pedagogicky působil jako korepetitor a dirigent Symfonického orchestru. V roce 1994 začal úzce spolupracovat se Státním komorním orchestrem v Žilině (Slovak Sinfonietta) na autorském projektu „Nedělní matiné pro děti a rodiče“ a dodnes zde působí jako stálý hostující dirigent v hlavním orchestrálním cyklu. Od roku 1995 pravidelně spolupracuje i s dalšími slovenskými orchestry (Státní filharmonie Košice, Slovenská filharmonie aj.) a jeho dirigentské aktivity se postupně rozšířily i do České republiky a zahraničí (Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín, Jihočeská komorní filharmonie, Filharmonie Zielona Gora aj.). S rozhlasovým orchestrem zrealizoval nahrávky především ruských autorů (Čajkovskij, Rachmaninov, Prokofjev), rovněž pravidelně nahrává pro rozhlas a televizi. Je autorem hudby k několika divadelním inscenacím a patří mezi vyhledávané aranžéry (instrumentace skladeb pro různá nástrojová obsazení). Spolupracoval s významnými vokálními a instrumentálními sólisty (Š. Margita, Ľ. Vargicová, M. Babjak, P. Dvorský, P. Šporcl, V. Hudeček, E. Indjič aj.). V letech 2000–2006 zastával post uměleckého šéfa opery Státního divadla Košice a od roku 2009 do června 2010 byl šéfem operety Národního divadla moravskoslezského a poté hudebním ředitelem souboru opereta/muzikál NDM. V současné době opět zastává post uměleckého šéfa opery Státního divadla Košice a v NDM působí jako dirigent.

JAKUB ŽÍDEK

– dirigent

Studoval hru na varhany na Janáčkově konzervatoři v Ostravě, navštěvoval Pedagogickou fakultu Ostravské univerzity, obor sbormistrování, ve třídě profesora Lumíra Pivovarského. V roce 2008 ukončil magisterské studium (obor dirigování orchestru) na JAMU ve třídě Rostislava Hališky. V sezóně 2007/2008 působil jako sbormistr operního sboru ve Slezském divadle Opava. V současné době působí jako hudební ředitel souboru opereta/muzikál NDM a vyučuje na Církevní konzervatoři v Opavě a na Fakultě umění Ostravské univerzity.

GABRIELA PETRÁKOVÁ

– režie

Vystudovala zpěv na Janáčkově konzervatoři v Ostravě. Hostovala v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě (opera, opereta, muzikál) a poté byla po několika let členkou souboru opery Slezského divadla Opava, než odešla studovat operní režii na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze. Zde absolvovala v roce 2007 inscenaci *Ženitby* Bohuslava Martinů. V průběhu studia spolupracovala od roku 2004 s Národním divadlem v Praze a s Dětskou operou Praha. V roce 2009 se stala režisérkou Operního studia Fakulty umění Ostravské univerzity, se kterým nastudovala Mozartovu *Figarovu svatbu*, a od roku 2010 je dramaturgyní operetního a muzikálového souboru Národního divadla moravskoslezského a v současné době také jeho uměleckou šéfkou. Z inscenací, které režírovala, jmenujme například *Příběh vojáka* Igora Stravinského (Divadlo Minor, 2005); *Paní Marjánku, matku pluku* (Národní divadlo moravskoslezské, 2007), nebo třeba muzikál *The Angels* Lukáše Hurníka, který režírovala pro festival Pražské jaro 2006 v rámci projektu Bouda Národního divadla. V prosinci 2010 uvedla v Divadle Jiřího Myrona světovou premiéru obnovené verze muzikálu *Marguerite* z dílny slavných muzikálových autorů Michela Legranda, Alaina Boublila a Marie Zamory, kde se ujala scénické režie. Poté pro NDM režírovala slavný český muzikál *Noc na Karlštejně* a nyní divákům představí operetní klasiku *Polská krev*.

DAVID BAZIKA

– scéna

Studoval architekturu na ČVUT (bakalářský stupeň) a DAMU – katedru scénografie (magisterský stupeň) – diplom získal u prof. Ondřeje Nekvasila. Svou činnost dělí mezi práce pro televizi (Iguo-Igua, Javorový guláš, Balíci, PF 77 ad.), film (Mazaný Filip, Ještě žiju s věšákem, plácačkou a čepicí ad.), architekturu (rekonstrukce a expozice návštěvní trasy ve staré varně Pilsner Urquell, 1. fáze přestavby Kormorní Fidlovačky ad.). Především ale hostuje na divadelních scénách v blízkém i dalekém okolí dle toho, jak nabídky přicházejí. Má za sebou kolem čtyřiceti výprav na velkých i malých jevištích v Praze, Olomouci, Plzni, Chebu, Českých Budějovicích, Brně, Košicích... Nejčastěji spolupracuje s Národním divadlem moravskoslezským v Ostravě a Divadlem Na Fidlovačce v Praze, s režiséry Radovanem Lipusem (*Elling a Kjell, Nejspíš sníš, Humle Boy, Vrátila se jednou v noci, Hra o Janáčkově, Blázen a jeptiška, Matka, Yvonna – princezna burgundánská* ad.) a Jurajem Deákem (*Funny Girl, Královna Margot, Hledá se muž. Zn: Bohatý, Nejlepší kamarádka, Čaj u královny, Červený a černý, Zkrocení zlé ženy* ad.). Ale také se Štěpánem Páclem (*Holky Elky, Osiřelý západ*), Václavem Klemensem (*Tři sestry, Její pastorkyňa, Romeo a Julie* ad.), Petrem Gáborem (*Donaha!*), Januszem Klimszou (*Bambini di Praga*), Michalem Langem (*Dávníkové*), Davidem Drábkem, Zdeňkem Kaločem, Michaelem Tarantem, Antonínem Procházkou a dalšími, s choreografy Igorem Vejsadou (*Requiem, Romeo a Julie*) a Pavlem Strouhalem (*Bomton cup 07*). Příležitostně také natáčí reklamní spoty (Sazka, Kofola ad.) a navrhuje divadelní plakáty.

Od sezóny 2009/2010 je scénografem a šéfem výpravy Národního divadla moravskoslezského.

SYLVA ZIMULA HANÁKOVÁ

– kostýmy

Studovala na Masarykově univerzitě v Brně a poté scénografii na JAMU. Od roku 1986 pracuje jako kostýmní návrhářka pro divadlo, film a televizi. Mezi léty 1991–1995 pracovala jako výtvarnice Divadla Husa na provázku a spolupracovala s filmovými ateliéry Zlín (animované znělky pro TV). V období 1990–2007 se věnovala volné tvorbě a autorskému šperku (řada samostatných výstav v Praze, Brně, Vídni). Mezi roky 2000–2009 vystavovala „Šperkopísky I–IV“ – přehlídka šperků ve spolupráci s Blankou Tesařovou a středoevropským souborem bicích nástrojů „DAMA DAMA“, poslední v rámci Pražského Quadriennale na pražském Výstavišti. Spolupracovala s divadly po celé České republice (například Divadlo Husa na provázku, Divadlo Radost v Brně, Klicperovo divadlo v Hradci Králové, Národní divadlo v Praze, Dejvické divadlo, Divadlo na Vinohradech, Divadlo Na Fidlovačce, Pražské komorní divadlo a další). Nejčastěji spolupracuje s režiséry V. Morávkem, J. Deákem, D. Jařabem, M. Krobotem, V. Peškou, P. Jandourkem atd.

Kostýmy pro film:

2002 *Císař a tambor*

2003 *Vaterland*

2006 *Maharal*

2010 *Hlava-ruce-srdce*

Realizace pro TV:

Televizní inscenace a pohádky, seriál *Četnické humoresky*

Zahraniční realizace:

2006 kostýmy pro Pucciniho operu *Turandot*

ve švédském Göteborgu v režii V. Morávka

2007 F. M. Dostojevskij *Něžná* – divadlo LApostrophe, Paříž

Dále například:

Ilustrace ke knize *Past na rovníku*

JANA HANUŠOVÁ-VAŠÁKOVÁ

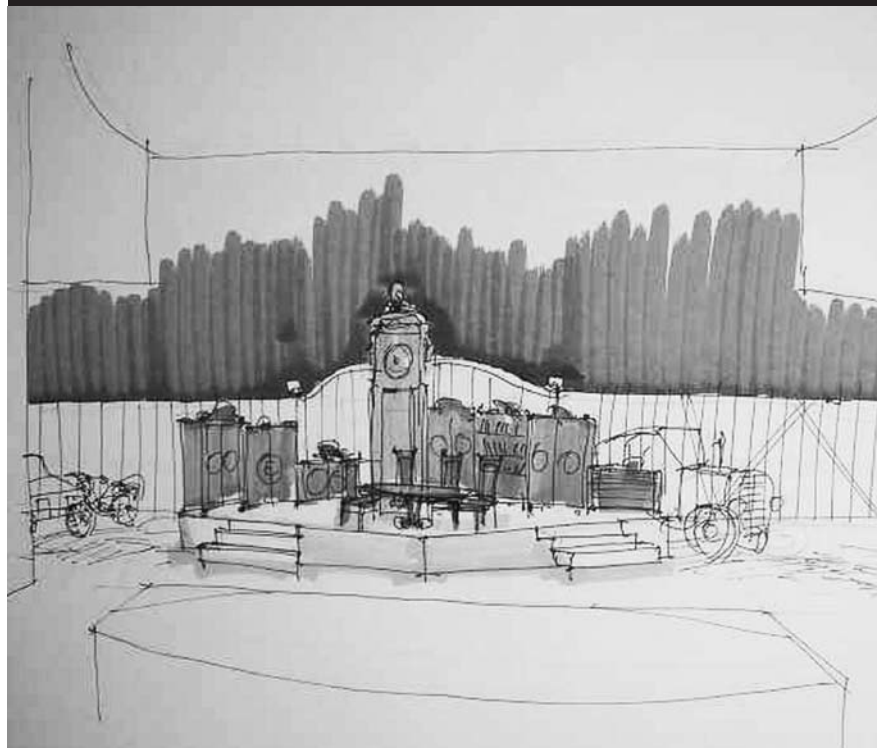
– choreografie

Je absolventka taneční pedagogiky na HAMU. Jako tanečnice byla angažovaná v baletu ČS televize, externě vystupovala v pražských divadlech a tančila ve filmech. Na DAMU vyučuje tanec, step a jevištní pohyb na katedře činoherního divadla. Od roku 1990 pracuje jako choreografka především v činoherních divadlech, opeře, operetě a muzikálu, také ve filmu a reklamě. Jednou z prvních prací s režisérem Otto Ševčíkem byl úspěšný triptych v divadle v Řeznické (*Hello, Dolly!*; *Polská krev* a *Carmen*). Aktuálně jsou její choreografie k vidění například v Divadle ABC (muzikál *Šakalí léta* nebo *Pan Kaplan má třídu rád* v režii Miroslava Hanuše), v Divadle J. K. Tyla v Plzni (*Hledá se muž. Zn.: Bohatý!*, režie Roman Meluzín), v Divadle Na Fidlovačce (*Šumař na střeše* a *Funny Girl* v režii Juraje Deáka), z operního repertoáru například *Prodaná nevěsta* (ND Brno), *Bohéma* (Státní opera Praha), *Netopýr* (ND Brno), *Hoffmannovy povídky* (ND, Praha) – vše v režii Ondřeje Havelky. Je spoluzakladatelkou originálního pohybového divadla Veselé skoky (*Na hlavu!*, *Ve stanici nelze*, *Baby box* a *Edgar Allan Pú: Havran*, uváděné v Divadle v Celetné).

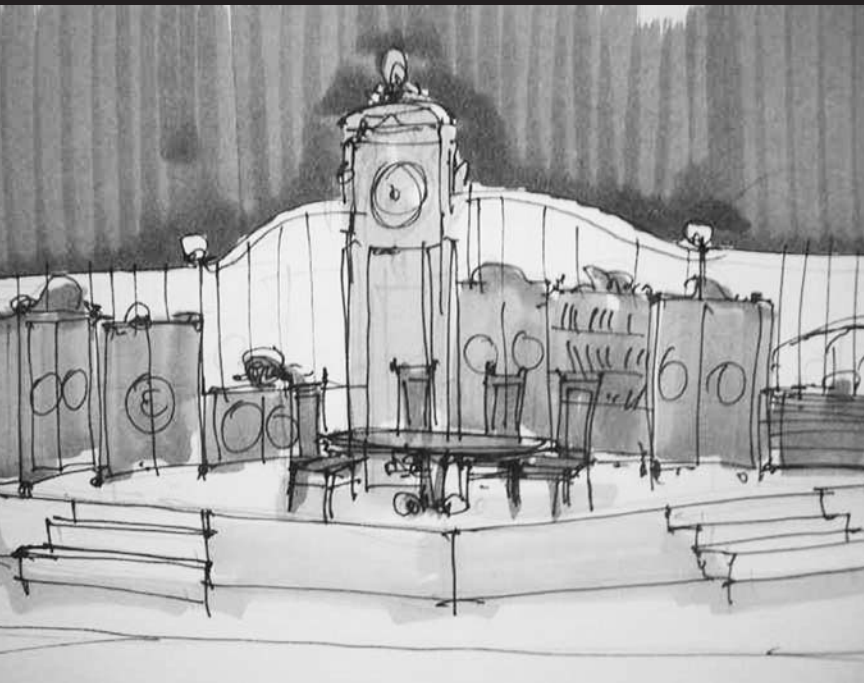
BOHUMIL VAŇKÁT

– sbornísta

Vystudoval konzervatoř v Praze (obor housle a dirigování). Po absolutoriu nastoupil jako houslista Symfonického orchestru Českého rozhlasu v Praze, zároveň byl členem Komorního orchestru ND v Praze. V letech 1991–2001 působil jako vedoucí skupiny druhých houslí v orchestru Státní opery Praha, v letech 1992–1993 byl zároveň dirigentem orchestru Opery Mozart Praha. Od roku 1999 do roku 2001 dirigoval orchestr Slezského divadla v Opavě, poté přijal nabídku Keymyung Symphony Orchestra (Jižní Korea) na místo šéfdirigenta, profesora houslí a dirigování na hudební fakultě Keymyung University v Taegu. V roce 2005 nastoupil do angažmá NDM v Ostravě, kde působí doposud na pozici sbornísta a dirigenta. Za svůj dosavadní dirigentský život nastudoval díla operní, operetní i muzikálová, jako například *Don Carlos*, *Rigoletto*, *La traviata* (tu mj. i pro mistrovství světa ve fotbale 2002 v Jižní Koreji), *Jakobín*, *Rusalka*, *Figarova svatba*, *Kouzelná flétna*, *Veselá vdova*, *Carevič*, *Modrovous*, *Rose Marie*, *Holka nebo kluk*, *Music Man*, *Zvonokosy* atd. V neposlední řadě spolupracoval i se symfonickými orchestry (Karlovarský symfonický orchestr, Filharmonie Hradec Králové).

Scénický návrh Davida Baziky

Scénický návrh Davida Baziky

Oskar Nedbal (1874–1930)

Polská krev

*Opereta o třech jednáních z roku 1913, libreto Leo Stein,
úprava Luboš Šterc, Jindřich Janda, Gabriela Petráková
a Daniel Jäger;
zpěvní texty Zdeněk Knittl*

Osoby:

Jan Zaremba, statkář
Helena, jeho dcera
Hrabě Boleslav Baraňski
Bronio z Popielů
Wanda Kwasiňská, primadona
Jadwiga, její matka
Mirski
Gorski
Wolenski
Senowič
Baronka Drygalská
Komtesa Napolská
Hrabě Napolský
Wlastek, sluha na statcích Baraňského

Šlechtici, hosté na varšavském plese, sedláci a selky,
muzikanti, exekuční komise, sloužící

PRVNÍ JEDNÁNÍ

Ples ve Varšavě.

POPIEL

/běží po schodišti, proplétá se mezi společnostmi, občas do někoho vrazí. Hledá Wandu Kvasiňskou a šlápne jedné dámě na vlečku/

KOMTESA NAPOLSKÁ

Okamžitě se omluvte, mladíku!

POPIEL

Omlouvám se, madam.
/vrazí do další dvojice/

HRABĚ NAPOLSKÝ

/ostře/
Pane, pletete si ples s koňskými dostihy.

POPIEL

Omlouvám se. Kdybyste byl nízká překážka, tak vás určitě přeskočím.

HRABĚ NAPOLSKÝ

/urazí se/
Taková drzost! Vyzývám vás na duel.

POPIEL

Tak za prvé, pane, v Polsku jsou souboje zakázány, a za druhé, nevlastním šavli. */spatří Mirského/* Mirski, kamaráde, pomoz!

MIRSKI

/omlouvá Popiela/
Nezlobte se, vážený pane hrabě. Bronislav z Popielů je trochu větroplach, ale jinak zlatý kluk!

HRABĚ NAPOLSKÝ

Hm, Hm... */s mručením odchází/*

MIRSKI

Kam letíš, Broňo?

POPIEL

/nepřítomně/ Neviděl jsi ji?

MIRSKI

Koho?

POPIEL

Nejkrásnější hvězdu všech hvězd. Nejkrásnější ženu dnešního plesu.

MIRSKI

Víš dobře, že mě ženy už v mém věku nezajímají. Hledám Bola. Neviděl jsi ho?

POPIEL

Neviděl a vidět nechci.

MIRSKI

Musíme ho oženit. Je na holičkách. Jediná jeho záchrana je bohatá nevěsta a svatba.

POPIEL

Tak s tím na Bola ani nechod. To bude raději žít jak poustevník v lesích někde u Krakova.

MIRSKI

Já vím! Mě neposlechne, ale domluv mu ty. Jsi přece jeho nejlepší přítel.

POPIEL

Bývalý přítel.

MIRSKI

Jestli něco neuděláš, je s ním konec.

POPIEL

Neudělám. Ať to jeho hospodářství vezme třeba čert. */chce odejít/*

BOLO

/vchází/

Buď zdráv! */udeří jej do zad/*

Duet Bolo – Popiel

BOLO

Proč tančit dnes nejdeš? Jsi tu tak sám!
Kde ti co schází? Zde nebo tam?
Zas Amor střílí v tvé srdce šipy?

POPIEL

Prosím tě, Bolo, nech být tyhle vtipy!

BOLO

Už zase víla tě zmámila vlnadná?
Už zase jednou ta nebo žádná?

POPIEL

Ach, kéž bys věděl...

BOLO

/napodobí ho/

Ach, kéž bys věděl....

Vždy stejná píseň,
vždy stejná tíseň,
vždy tytéž slasti
a tytéž strasti –
mám dojem, že ti rozum schází...

POPIEL

A to mě vede do nesnází...

BOLO

Kdo to je? Tak mluv,
zda též ji znám?

POPIEL

To ne, to ne, ty chtěl bys ji mít sám.
Což vím, jak ji líčit?

38

BOLO

Pak přispět musím,
krásku tvou sám líčit zkusím!
Je líbezná, vznešená jak kněžna,
má útlounké ručky a ústa tak něžná,
a očka má, v nich žárem to plá,
na tváři tajemný úsměv hrá...
A v tom už víš, že tvé srdce k ní míří,
jen ručky stisk a již v žilách to víří,
tak dráždit zná tě jak ďábel sám,
teď řekni, jestli tu dámu znám!

POPIEL

Toť přesně ona, a jak to, že ji znáš?

BOLO

Je stejná každá, již právě v lásce máš...
Láska se zdá vždy vlnadná,
ona pravá, ta nebo žádná,
kterou chceš navěky svou jen zvát
a pro ni svůj život i v sázku dát.
Leč s jinou-li svede tě náhody soud,
pak přiznáš si sám, že jsi byl jenom bloud.
Máš ji, máš, tu líbeznou vlnadou,
a přisahaš zas: tu nebo žádnou!

OBA

Tak láká dívka vábná, ona pravá,
ta nebo žádná!

BOLO

/próza/

Tak mladý pán se nám opět zamiloval a dokonce vážně, tak hodně štěstí, Broňo. A jak se ta kráska jmenuje?

POPIEL

Po špatných zkušenostech ti její jméno neprozradím.

BOLO

A vezmeš si jí?

39

POPIEL
Samozřejmě.

BOLO
Nepoznávám tě, příteli. Už tě vidím, jak houpáš dětičky na klíně, zpíváš jim ukolébavky a jak si s nimi hraješ na slepou bábu.
A propos, na svatbě se mnou počítej jako se svědkem.
Dostaneš ode mne vzácný svatební dar.

POPIEL
Od tebe? Rád bych věděl jaký?

BOLO
Věnuji ti své statky.

POPIEL
/rozesměje se/
Mirski, on je blázen. Chce mi dát něco, co mu dávno nepatří. Abys věděl, tak beru, ačkoliv nevím, kde pak složíš svou světáckou hlavu.

BOLO
O mě neměj strach. Budu se bavit, pít, hrát karty a tančit. Proti tvé budoucnosti to není tak špatné.

POPIEL
Mám své statky, které dost vynášejí. Zato ty tvoje jsou na pokraji krachu. Přečti si dopis od svého správce.

BOLO
Totéž mi říká Mirski. Nejste spolu náhodou domluveni? Když je to se mnou tak vážné, hoši, musím si poslední noc užít. Ráno pak vykročím do šedé skutečnosti. Počítám s vaší duchovní útěchou.

POPIEL
Jsi beznadějný případ. Nemá cenu s tebou ztrácet čas. Jdu raději hledat svoji vyvolenou. Servus.

BOLO
Žehnám tvému vznešenému konání. A kdyby ti to s ní snad nevyšlo, víš, kde mě máš hledat. Adieu!

/Popiel odchází s Mirským, Bolo se hlasitě směje/

BOLO
/osloví sluhu/
Přineste mi něco k pití.

SLUHA
Prosím, pane.

*/mezitím vstoupí baronka Drygalská, doprovázena komtesou
Napolskou a několika šlechtičkami/*

BARONKA DRYGALSKÁ
Račte být hrabě Boleslav Baraňský?

BOLO
K službám, madam. Jsem to já v plné své omšelé nádheře.

/dívký vběhnou na scénu a seskupí se okolo Bola/

PRVNÍ DÍVKA
Smím prosit, pane hrabě? Bude dámská volenka.

DRUHÁ DÍVKA
A druhý tanec patří mně.

OSTATNÍ DÍVKY
A další nám!

BARONKA DRYGALSKÁ
Dnešní mladé dívky se neumějí vůbec chovat.

KOMTESA NAPOLSKÁ
Zmizte děvčata! Pan hrabě je momentálně zadán!

BOLO
Nevím kým, madam.

BARONKA DRYGALSKÁ

I vy tajnůstkáři! Jsem baronka Drygalská. Víím o vaší tíživé finanční situaci a chci vás zachránit. Nabízím vám svou ruku!

BOLO

Vážně? Ve vašem věku? Přece nechcete kazit děti?

KOMTESA NAPOLSKÁ

Baronka má mnohem větší majetek než nějaká Zarembová.

BOLO

To je, dámy, sice možné, ale nevím, co tím chcete říct.

KOMTESA NAPOLSKÁ

Dnešní ples je přece plesem námluv. Námluv hraběte Boleslava Baraňského.

BOLO

/opět se rozesměje/

A nevíte, jak se jmenuje moje budoucí nevěsta?

BARONKA DRYGALSKÁ

Přece Helena Zarembová.

KOMTESA NAPOLSKÁ

Zúčastní se dnešního plesu i se svým svérázným otcem. Otcové vás prý zasnoubili už v peřince.

BOLO

Vidíte, co naši otcové nadělali nerozumných kroků, které musí naše generace napravovat. Jedno vám dámy řeknu a zapamatujte si to: Nade vše miluji svobodu a nenechám si ji vzít! A teď mi dovolte pozvat vás na skleničku šampaňského. */obě se do něho zavěsí a odchází do horního sálu/*

/vstoupí šlechtici Mirski, Gorski, Senowič a Wolenski/

GORSKI

Bolo! Zase je pryč.

SENOWIČ

Kde jsou ty časy, kdy jsem býval jako vítr, a nenechal na pokoji jednu sukni a co z toho zbylo – jen vzpomínky.

MIRSKI

A kupa dětí, vid' ty „seniore“. Jestli pak je máš vůbec spočítané?

SENOWIČ

Podle poslední statistiky jich má být tucet, ale trochu si je pletu... s vnuky a hlavně jména mi vypadla z toho... z paměti. Štěstí, že se jich většina odstěhovala na venkov, daleko od domova.

GORSKI

Hlavně že mají po tobě co dědit.

MIRSKI

Myslím, že toho moc nebude, seniore. Léta ukládáme peníze do svých útrob, takže sotva stačí krýt naši potřebu.

SENOWIČ

Halda dětí mi nevadí, ale jejich čtyři maminky se mne ne a ne pustit. No, takže je nutné... se mě drží jak kříže. Joj, chlupci, míváme to veselé vánoce. Jen jeden kluk se mi vydařil. Je chytrý a sám řídí mé statky. Ale toho jsem si adoptoval. Nebýt jeho, tak jsem dopadl jako Bolo. Ten kluk je navíc hotový mistr umění.

WOLENSKI

Neříkej, on je snad hudebník?

SENOWIČ

To nevím, ale vyrábí mistrovsky vína, a to je dle mého největší umění.

MIRSKI

Počkejte, vraťme se k Bolovi. Musíme ho přesvědčit, aby se oženil.

POPIEL

/za scénou/

Wando, drahá Wando!

/za schodištěm vchází Popiel, Wanda a Jadwiga/

MIRSKI

/je spatřil/

Ach jo... No, nebudeme tady překážet, jdeme se napít!

/šlechtici odcházejí/

Tercet Wanda, Jadwiga, Popiel

POPIEL

Jste dneska zase krásná tak!

JADWIGA

A já?

POPIEL

Vy též!

WANDA

/směje se/

Prý láska oslepuje zrak!

POPIEL

Mně ne!

WANDA

Vám též!

JADWIGA

Jsmo, dítě, trochu zpožděny!

WANDA

Snad ne!

POPIEL

Ó, přec!

WANDA

Však pozdní bývá toužený,

to už je známá věc!

/podává k políbení ruku Popielovi/

POPIEL

Snem jediným jste byla mým!

JADWIGA

A já?

POPIEL

Vy též! Já bál se, vás že neuzřím!

JADWIGA

A mne?

POPIEL

Vás též! Mně chvíle věčností se zdála,
byl bez konce té noci čas.

JADWIGA

Ať hodině té zazní chvála,
jež obě přivedla sem nás!

POPIEL

Naději na přízeň mám?

JADWIGA

Jak můžete tak se ptáti?

POPIEL

Že dobrá jste, vím sám!

JADWIGA

V mém pohledu je to znáti!

Když vidím nás tři spolu
tak pěkně k štěstí jít.

Vím, trojlístek jsme nejideálnější,
jenž mohl kdy stvořen být!

POPIEL

Ty a já!

WANDA
On a já!

POPIEL
Toť krása!

WANDA
Toť věru krása!

POPIEL, WANDA
Až srdce jásá!

JADWIGA
A mamá!

POPIEL
Ráda má!

WANDA
Své děti!

JADWIGA
A dostaví se ve zdraví vždy jako třetí!

VŠCIHNI
A dostaví se ve zdraví vždy jako třetí!

/tanec/

POPIEL
Drahá Wando, sladká Wando,
drahá mamá, sladká mamá!
Ach, Wando, sladká moje Wando,
ty jsi okouzila duši mou!

WANDA, JADWIGA
Jenom ne tak prudce!
Jen mírněte touhu svou!

POPIEL
Já touhou plám,
že sotva sám
se ovládám!
Ty a já!

WANDA
On a já!

POPIEL
Toť krása!

WANDA
Toť věru krása!

OBA
Až srdce jásá!

JADWIGA
A mamá!

POPIEL
Ráda má!

WANDA
Své děti!

JADWIGA
A dostaví se ve zdraví vždy jako třetí!

VŠICHNI
A dostaví se ve zdraví vždy jako třetí!

/tanec/

JADWIGA
/po zpěvu/
Milý hrabě, ani nevíte, jak jsem šťastna, že vás opět vidím. */ostře/*
Kde jste byl?

POPIEL

Odpusťte, mamá, Bůh a pan Mirski jsou mi svědky, že vás od začátku plesu hledám.

JADWIGA

Je to pravda?

POPIEL

Ano, mamá.

JADWIGA

No dobrá. Hlavně že jsme se našli. Vlastně že jste našel moji drahou Wandu. */ostře/ Postavte se k sobě! /Popiel uposlechně, Jadwiga si je začne upravovat/* Krásný párek. Lepší nevěstu jste nemohl, pane hrabě, najít.

WANDA

Ale mamá.

POPIEL

Ani nevíte, jak jsem šťasten, mamá, a neoslovujte mne hrabě, je to tak cizí.

JADWIGA

Jsmo jedna rodina. Budu vám tedy říkat Bronislave.

WANDA

Něžněji, mamá.

JADWIGA

Myslíš, Broňo?

POPIEL

Ano, tak mamá. Jsem tak šťastný!

JADWIGA

Doufám, že jste dnes neutratil moc peněz!

POPIEL

Nikoliv mamá, jen jsem si dovolil takovou maličkost.

WANDA, JADWIGA

Maličkost?

POPIEL

/vyndá z kapsy dvě náušnice/ Náušničky! Jedna je pro vás, Wandičko, a druhá pro mamá!

JADWIGA

Jste děsně šetrný, chlapče.

/ostře/ Jenom nám poradte, na které ucho která patří? Jinými slovy to znamená, když si jedna z nás vyjde na ples, druhá musí zůstat doma. Vzácná šetrnost, Bronislave!

WANDA

/omlouvá Popiela/ Asi patří obě tobě, mamá, Popiel to jistě popletl.

POPIEL

/uvědomí si svůj omyl/ Ano, ano, ne, Wandičko. Ty náušnice patří vám. */z druhé kapsy vyndává nadměrně velkou brož a snaží se ji připnout mamá na prsa/* Tady je, mamá, dárek pro vás!

JADWIGA

Brož? */připne si brož a dívá se do příručního zrcadla/*

WANDA

Pojď se, mamá, podívat do zrcadla, jak ti sluší.

JADWIGA

Jste tak pozorný...

POPIEL

/k Wandě/ Wandičko, dnešní večer patří jen nám. Zadávám si všechny tance.

WANDA

To se, Broňo, nehodí.

JADWIGA

Máš pravdu, to se nehodí. Až se vezmete, sotva si s tebou zatančí valčík.

POPIEL

Ale mamá.

POPIEL

Tak půjdeme, ne?

WANDA

Ještě ne, Popieli!

JADWIGA

Ještě ne, Bronio!

WANDA

Kdo je to?

POPIEL

To je jenom jeden takový dobrodruh.

WANDA

Zajímavý člověk.

JADWIGA

Zajímavý člověk.

POPIEL

Hazardní hráč!

WANDA, JADWIGA

Krásný člověk.

POPIEL

Kdysi jsem mu půjčil větší částku peněz a do dnešního dne mi ji nevrátil. Budu ho asi žalovat. Pojdme!

WANDA, JADWIGA

Okouzlující zjev.

WANDA

Pojďme, ale za chvíli se vrátíme.

POPIEL

/zoufale/ Ne.

JADWIGA

Vrátíme se!

POPIEL

Když myslíte, tak vrátíme!

/všichni odejdou, kromě Bola/

BOLO

/dívá se za Wandou/

To je kus. Ta chůze, ty oči, ty boky, Bolo, hrozí ti nebezpečí.

MIRSKI

/vpadne/ Konečně jsem tě, ty rošťáku, dopadl. Tady čti, píše tvůj správce Wlastek. Jsi na dně! Zachránit tě může jen sňatek s Helenou Zarembovou. Jedině Helena a její peníze ti mohou pomoci postavit se na nohy.

BOLO

/zařve/ Tak dost, Mirski! Už mě neotravuj s nějakou Zarembovou, nebo tě vyhodím. Copak nevidíš, že jsem na cestě za nejkrásnějším milostným dobrodružstvím? Dnešní večer předvedu celé Varšavě, kdo je hrabě Boleslav Baraňski !

MIRSKI

No nazdar!

POPIEL

Stalo se něco?

BOLO

Tak tady jsi, ty tajnůstkáři. Nechtěl jsi mi představit svoji nevěstu.
Budu se tedy muset představit sám. Máš strach, co...

POPIEL

Jakýpak strach. Wanda je žena, kterou nemůže svést nějaký
dobrodruh.

BOLO

Je mi líto, příteli, že tě budu muset přesvědčit o opaku.

BOLO

Mám poslední šanci zpříjemnit si poslední večer svobodného života.
Ráno odjedu! Ale dříve se seznámím s Wandou Kvasiňskou.

MIRSKI

Tvé hospodářství potřebuje jen jednu ženu – Helenu Zarembovou.

BOLO

Tak dost, Mirski! Jestliže okamžitě nepřestaneš s tou tvou Helenou
Zarembovou, tak všechno zítra zapálím!

POPIEL

Mám pro tebe návrh, Bolo. Moje hospodyně Maryna tě z toho
dostane. Je to učený poklad. Půjčím ti ji.

BOLO

Výborně, kamaráde. Tak vidíš, Mirski, jsme zachráněni.

POPIEL

Ale mám jednu podmínku.

BOLO

Jakou?

POPIEL

Pojedeš hned domů.

BOLO

Ty ses zbláznil, teď když je ples v nejlepší. Už zase žálíš, zase
máš strach o tu svou krasavici. Odjedu ráno, ale ty mi za to
představíš Wandu Kvasiňskou. Já si s ní jen jednou zatančím,
trochu napiju a pak se odporoučím!

POPIEL

Budiž, ale jen jeden tanec. A zítra ti přivedu Marynu. Souhlasíš?

BOLO

Co se dá dělat.

MIRSKI

Broňo, Broňo, zas přichází konec jedné tvé lásky.

WANDA

Kde vězíte, Broňo? Mamá vás volá.

POPIEL

Mamá? Už letím.

BOLO

Tak dělej, představ mne!

POPIEL

Ano. Wandičko, dovol, abych ti představil svého úhlavního... přítele
Boleslava Baraňského. Wanda Kvasiňská, primadona varšavské
opery.

BOLO

/dlouze jí políbí ruku/ Těší mě, slečno, že vás osobně poznávám.
Z jeviště vás znám velice dobře a nikdy nemůžu na vaše výkony
zapomenout.

POPIEL

Ty lháři, kdy jsi byl naposledy ve varšavské opeře?

WANDA

Chtěl jste něco, Popieli? Mamá bude netrpělivá!

BOLO

Slyšíš, Broňo? Mamá bude netrpělivá.

POPIEL

Jdu a ty nezapomeň – zítra! */prudce odejde/*

BOLO

/zadívá se jako profesionální svůdník na Wandu/ Ano, až zítra, příteli.

WANDA

/po pauze/ Tedy?

BOLO

Jsem rád, že jsem mohl poznat nejlepší umělkyni z celé Varšavy.

WANDA

A dál?

BOLO

A nejrozkošnější.

WANDA

To je vše?

BOLO

Zapůsobila jste na mě tak, že nenalézám slov. Nejráději bych se na vás jen díval.

WANDA

Nejsem madona a nevisím v kostele, pane hrabě!

BOLO

Kdybych nevěděl, že jste nevěstou mého největšího přítele, byl bych rozhodně smělejší.

WANDA

Poradím vám. Zacházejte se mnou tak, jak by se mnou zacházel váš nejlepší přítel.

54

BOLO

Mám tomu rozumět...

WANDA

Říká se o vás, že jste pověstný svůdce žen nebo se pověst mýlí?

BOLO

/pro sebe/ Sakra, tady je horko. Ono se mnoho mluví, madam!

WANDA

Také si myslím. Jak se ti lidé mýlí!

BOLO

Pardon, to bych si vyprosil!

WANDA

Jste prý velice nebezpečný muž. Tak ukažte, co umíte!

BOLO

/pro sebe/ To má ale spád! */obejme ji/*

BOLO

Jste nejrazantnější dívka, se kterou jsem se setkal.

WANDA

Dosud jste mě nepolíbil?!

/zazní hudba valčíku/

BOLO

/ji políbí a říká/ Valčík.

WANDA

Miluji valčík.

BOLO

Smím prosit? */začnou tančit/* Vaše rty jsou jak ohnivé víno!

WANDA

Tak se napijte.

55

BOLO

/opět ji políbí/

WANDA

Líbáte docela obstojně.

BOLO

Prosím? Obstojně?! */prudce ji políbí/*

WANDA

To už bylo hodno vaší pověsti.

BOLO

Wando!

Valčíkový duet – Wanda, Bolo

BOLO

Slyšte jen, jak ten valčík zní
hned jásavě a hned tak tiše.
V písni se mé srdce chví,
jak sladce a důvěrně dýše...

WANDA

Víte již, co asi nám chce říct,
on šeptá tak tajemně nám:
kdo marně touží a láskou se souží,
ach, ten je bláhový sám!

BOLO

Leč co za párem k tanci kráčí
a hned v kole vábně se stáčí,
sedíme něžně ve zraku zrak
a valčíku kouzlo nás poutá tak.

WANDA

Co chtěla bych říct, v očích máte číst!

BOLO

Vše se mnou se teď točí, tím jsem si jist...

WANDA

A každý z nás teď dobře ví,
jak valčík ten je nádherný...

OBA

Ten valčík je nádherný...

WANDA

Slyšte, jen jak ten valčík zní
hned jásavě a hned zas tak tiše.
V písni té se mé srdce chví,
jak sladce a důvěrně dýše!

OBA

Víte již, co asi nám chce říct,
on šeptá tak tajemně nám,
kdo marně touží a láskou se souží,
ach, ten je bláhový sám!
Hm, hm, hm...
Ten, kdo jen touží, láskou se souží,
ten bloud je bláhový sám!
/zazní krakowiak/

WANDA

Krakowiak, slyšíte?

BOLO

Nic nevnímám, ani neslyším.

WANDA

Pojďme tančit! */začnou tančit krakowiak/*

BOLO

Hej, hej, hej, hej, hej, hej, zní to
v tanci smělém,
hej, hej, hej, hej, hej, hej, a vládne
celým tělem!
Hlas krakowiaku slyšet,
ten rytmus každý zná,

kdo při něm může sedět,
ten v žilách vadu má!
Lalalala...
/oba odcházejí/

HELENA
Říkám ti, tatínku, jednou provždy, že se mi to vůbec nelíbí!

ZAREMBA
Ale Halečko, holubičko moje...

HELENA
Tyhle hadry, tenhle ples a ty tvoje hloupé námluvy...

ZAREMBA
Ale jdi, jsou to přece tvoje námluvy. A nerozčiluj se tolik, nebo ti zčervenají tváře a to Bolo nemá rád!

HELENA
No, to už je vrchol.

ZAREMBA
Jsi kouzelné děvče. A Bolo, ten ničema, je kouzelný kluk. A já jsem kouzelný otec – takže nás všechny čeká kouzelný život!

HELENA
To je všechno hezké. Ale zatím nevede ten pán kouzelný, ale spíš noční život. Mám se tu nechat okukovat jako dvouhlavé tele někde na jarmarku, já, Helena Zarembová, já, které stačí kývnout, a mám na každém prstě deset nápadníků!

ZAREMBA
Ale žádný z nich není Bolo!

HELENA
Kdo je vůbec ten tvůj Bolo? Dobrodruh a větroplach. A ničema!

ZAREMBA
Ano, Bolo je ničema, ale jaký ničema! Jeho otec byl můj nejlepší přítel! Já jsem držel malého Bolečka při křtu, já mu byl kmotrem. V mém sklepeš chytil první opičku – takové věci zkrátka zavazují na celý život!

HELENA
Ale proč tedy nepřijde někdy k nám? Proč ho mám já hledat kdo-víkde? Navíc v těchhle nemožných hadrech... Kdyby chtěl vidět tu pravou, divokou Halku, musel by přijít k nám na ves, musel by se se mnou rozjet na lov... Ale tady?

ZAREMBA
Halečko, kačátko moje, dnešní setkání je jen začátek. Bolo pak odjede domů na své statky.

HELENA
Tomu ty říkáš statky?

ZAREMBA
Ale když je vezmeš do ruky ty, rozkvetou. Od chvíle, kdy vedeš naše hospodářství, daří se nám čím dál líp.

HELENA
Jenže ty nejsi Bolo!

ZAREMBA
Já vím, Bolo je karbaník a flamendr – ale v jádru je to zlatý kluk. A ty ho musíš zachránit. Vždyť já ho držel při křtu...

HELENA
Že jsi ho, kluka, radši nepustil...

ZAREMBA
Aspoň se na něj podívej, za to nic nedáš... už kvůli mně, kvůli tátovi!

HELENA
Kvůli tobě, tatečku, udělám všechno... Ale představovala jsem si to úplně jinak!

Duet Zaremby a Heleny

HELENA

Proč sama na bál dnes jítí mám,
kde pozlátko komtes jen září,
ty všechny by vzítí měl dábel sám
s tou vznešenou grimasou v tváři.
Z těch toalet je úzko až
než do toho ženská se vsouká:
zde nahoře bezedná dekoltáž,
a zespoda círu kus kouká!

ZAREMBA

/próza/ Halečko, ale ta odměna!

HELENA

/próza/ Tatko, ty přece znáš můj vkus!

Halka chce muže mít,
který by uměl s ní věrně žít,
jenž by jí v lásce měl,
který by také pracovat chtěl.
Ať charakter má, ať odvahu má,
a tak příklad každému dá.
On nesmí smutně hledět, on nesmí
jenom sedět,
o nikom nechci vědět,
byť sebehezčí byl,
by jak ten, jež mi dáváš,
na dluh miloval a žil...

ZAREMBA

Halečko má, to, o čem sníš,
u Bola všeho objevíš,
on ve své mužné kráse
vždy pravý šlechtic zdá se.
Je troufalý a zchytralý,
jej všude rádi vítali,
on mnohé srdce dobýt znal
a tance vždy byl král!

POPIEL

/zničeně/ Tančí spolu, sedí spolu, špitají si spolu. Tak se mi zdá,
že jsem to zase projel na celé čáře, co mi tedy zbývá?
/vytáhne revolver/

HELENA

Nestřílejte!

POPIEL

Jé, vy jste krásná!

HELENA

Nešťastná láska?

POPIEL

Jak jste to poznala?

HELENA

Máte takový výraz...

ZAREMBA

Dovolte, abych vás představil: hrabě z Popielů a moje dcera
Helena!

POPIEL

Velice mě těší, slečno! */míří na ni revolverem/*

HELENA

Máte vůbec zbrojní pas?

/ze sálu zaznívá valčík/

POPIEL

To nemám.

HELENA

A víte, že byste musel zaplatit dvacet zlotých pokuty, kdybyste
se zastřelil bez zbrojního pasu?

POPIEL

To jsem si, prosím, neuvědomil.

HELENA

Vidíte, a já si myslím, že žena, kvůli které se muži střílejí, nestojí ani za trochu střelného prachu!

POPIEL

Jen se podívejte, pořád jsou spolu v kole. A jak s ním ta zmije koketuje!

ZAREMBA

Tady ho máme.

HELENA

Bolo? To je... hrabě Baraňski?

ZAREMBA

Krásný člověk, milý a elegantní, co?

HELENA

Snad?

POPIEL

Div ji očima neprobodne!

HELENA

Co je to za dámu?

POPIEL

To je primadona naší opery Wanda Kvasiňská. Já jsem mu ji jen představil a on s ní tančí a tančí...

ZAREMBA

Tančí jako bůh!

HELENA

Pojď, tatínku, tady nemáme co dělat!

ZAREMBA

A to zas ne. Já si ho vypůjčím, já mu ukážu tanec, že bude koukat. Jen počkej!

POPIEL

Každá mu podlehne!

HELENA

Každá? To bych se na to podívala! Mně tak přijít do ruky...

POPIEL

Zatím mi každou přebral!

HELENA

Vážně? Ale na sebevraždu máte stejně času dost!

POPIEL

Jste anděl! Jste okouzlující, vážená slečno! Pojdte tančit, ať puknou vzteky!

HELENA

Kdyby byl ještě krásnější, nechci ho už ani vidět... pojdme. */táhne oba pryč/*

ZAREMBA

/s Bolem v hádce/ Říkám ti naposled, že...

BOLO

A já vám říkám jednou provždy, že mi nemáte co rozkazovat... Ani vy ani vaše dcera.

ZAREMBA

Vždyť ji ani neznáš!

BOLO

Klidně se toho štěstí zřeknu.

ZAREMBA

Bolo, chlapče, pamatuješ si, já jsem tě přece držel při křtu!

BOLO

Proč jste mě tehdy nepustil?

ZAREMBA

Copak nevíš, jak to s tebou vypadá? Nabízím ti východisko: svou dceru a své peníze!

BOLO

Stačily by vaše peníze.

ZAREMBA

Moje dcera má na našem hospodářství největší zásluhu a pozvedne i tvoje panství!

BOLO

To všechno se dá pořídit levněji. Najmu si prostě schopnou hospodyni!

ZAREMBA

Taková neexistuje... a i kdyby, k tobě by sotva šla.

BOLO

Tak abyste věděl, jedna existuje, a půjde ke mně. Zítra jedu domů, přijmu ji a zůstanu tam tak dlouho, dokud se z toho všeho nedostanu: Za pár měsíců mé panství nepoznáte – vy ani vaše dcera.

ZAREMBA

Ale prosím tě...

BOLO

A ještě něco vám řeknu: než bych se oženil s vaší dcerou, to si radši vezmu svou hospodyni nebo první selskou holku, kterou potkám.

ZAREMBA

To jsi, chlapečku, přehnal. Tím jsme spolu domluvili. Moc se nesměj! Skoupil jsem všechny tvoje směnky a když budu chtít, zabavím ti dům i s tou tvou hospodyní.

BOLO

Jste všeho schopný, pane Zarembo. Ale stejně svůj názor nezměním.

ZAREMBA

/pro sebe/ To je ale palice, neustoupí a neustoupí!

WANDA

Hrabě Baraňski! Kampak jste se nám zatoulal?

BOLO

Wando, velice se vám omlouvám! Vezmete mě na milost?

WANDA

Ještě to s vámi zkusím!

BOLO

Pojďte, všechno doženeme!

HELENA

Nezůstanu tu už ani minutu! Proč se tak mračíš? Stalo se něco?

ZAREMBA

Máš pravdu, je to lotr. Prý nás vůbec nepotřebuje. Opatřil si hospodyni, která ho postaví na nohy!

POPIEL

Bolo myslí mou hospodyni Marynu. Dal jsem mu čestné slovo, že mu ji půjčím... A on mi za to přebрал moji Wandu, já jsem ale starý osel!

ZAREMBA

A víš, co mi řekl? Než by se oženil s tebou, vezme si radši svoji hospodyni nebo první selskou holku, kterou potká!

HELENA

Tohle si dovolil říct? Takhle mě urazit, mě, Helenu Zarembovou?!

ZAREMBA

Že jsem radši nedržel jazyk za zuby!

HELENA

Že by se radši oženil se svou hospodyní? Pane Popieli, zná on vůbec tu vaši Marynu?

POPIEL

Ani trochu. Až ji pozná, tak ho přejde chuť na ženění.

HELENA

Pane z Popielů, tvrdíte, že jste můj přítel?

POPIEL

Jsem, slečno!

HELENA

Děkuji. A mohl byste pro mne jako přítel něco udělat?

POPIEL

Pro vás? Všecko, co budete chtít.

HELENA

Beru vás za slovo. Hrabě Baraňski pozná, jak umí selská dcera splatit jeho urážku!

ZAREMBA

Proboha, Halečko, na co zas myslíš?

HELENA

Teď je řada na nás. My Zarembové umíme platit své dluhy!

POPIEL

Jak jste krásná ve svém hněvu!

HELENA

Uvidíte mě ještě krásnější! Pojdme! */všichni odcházejí/*

Finaletto

BOLO, WANDA, SBOR

Hej, hej, hej, hej, hej, hej, zní to

v tanci smělém,

hej, hej, hej, hej, hej, hej, a vládne

celým tělem.

Hlas krakowiaku slyšet,

ten rytmus každý zná,

kdo při něm může sedět,

ten v žilách vadu má!

Lalalalala...

Konec prvního jednání

DRUHÉ JEDNÁNÍ

Na Bolově panství v Krasnowole.

Karetní scéna

WOLENSKI

Já koupím!

GORSKI

Já vstoupím!

SENOWIČ

Mně třetí, ať to letí!

A ještě jednu k tomu!

MIRSKI

Snad dostanu vše domů!

WOLENSKI

Teď pozor, já si táhnu!

MIRSKI

Mám smůlu, na co sáhnu.

BOLO

Dost!

VŠICHNI

Dost! Dost!

BOLO

Kdo zaplatí tu maličkost?

Všecko, hop. Já jsem trop!

VŠICHNI

Je hra jen jedna.

Jednadvacet, jednadvacet!

Jen hrajme dále, směle stále,

kdo kuráž má, ten vyhrává.

Je hra jen jedna.

Jednadvacet, jednadvacet!

Jen hrajme dále, směle stále,

kdo kuráž má, ten vyhrává!

BOLO

Šťěstí v hrách i v milování,

to kdyby zůstalo nám do skonání.

Pak by i stáří plynulo snáz,

neb dál by hrál a rád měl by každý z nás!

VŠICHNI

Šťěstí v hrách i v milování,

to kdyby zůstalo nám do skonání.

Pak by i stáří plynulo snáz,

neb dál by hrál a rád měl by každý z nás!

WLASTEK

Je zle, pane můj, už tady jsou!

BOLO

Kdo zas?

WLASTEK

Ti všechno nám odnesou!

BOLO

Je lhostejná ta návštěva nám!

Já rozdávám!

ZAREMBA

/vejde v čele zabavovací komise, s ním i několik soudců!

Já slavného soudu zde zmocnění mám!

GORSKI

Já koupím!

WOLENSKI

Já vstoupím!

SENOWIČ

Já dost mám, a teď alou!

MIRSKI

Já potřebuji malou!

ZAREMBA

Je velmi smutný úkol teď můj,
však provedu jej stůj co stůj!

BOLO

Jen hrajme dále!

Jednadvacet! Jednadvacet!

VŠICHNI

Jen hrajme dále, směle stále,
kdo kuráž má, ten vyhrává!

ZAREMBA

A mně si nevyšimnou

– však moje právo tady platí!

BOLO

Mí věřitelé všechno ztratí!

ZAREMBA

Těm pánům židle vezmete!

ŠLECHTICI

Vy násilně si vedete!

BOLO

Ať si klidně věci berou

– přec nespojím se s jeho dcerou!

Schválně ne – nikdy ne!

ŠLECHTICI

Schválně ne – nikdy ne!

BOLO

Hrajme dále! Kdo štěstí má,
ten vyhrává!

ŠLECHTICI

Štěstí v hrách i v milování,

to kdyby zůstalo nám do skonání!

Pak by i stáří plynulo snáz,

neb dál by hrál a rád měl každý z nás!

ZAREMBA

Tak dost už, je po hře,

ten stůl zabavím!

Rychle pryč s ním!

BOLO

Na zem, panstvo!

WOLENSKI

Já koupím!

GORSKI

Já vstoupím!

MIRSKI

Ta má zas prohrává!

ZAREMBA

To vše už přestává, jdu pryč, co zde!

VŠICHNI

Adieu! Adieu!

ZAREMBA

Do zástavy si tohle beru!

BOLO

Že pozdravuji slečnu dceru!

ŠLECHTICI

Je hra jen jedna!

Jednadvacet! Jednadvacet!

Jen hraje dále, směle stále,

kdo kuráž má, ten vyhrává!

Štěstí v hrách i v milování,

to kdyby zůstalo nám do skonání.

Pak by i staří planulo snáz,

neb dál by hrál a rád měl každý z nás!

/rozesmějí se/

MIRSKI

Tak to bychom měli.

BOLO

Vidím, pánové, že šlechtici mohou sedět vznešeně i na zemi.

Nějaký Zarembo nás nemůže rozházet.

MIRSKI

Zatím jsme nevyšli z radovánek, ale povážlivě se nám tenčí zásoby

vína.

BOLO

Neměj strach, Mirski, máme ještě tajný sklep a tam jsme se nepropracovali.

MIRSKI

Budeš se divit, ale propracovali. Polovina zásob už lehla popelem.

Nezbude nám nic jiného než se opjjet obyčejnou vodou.

SENOWIČ

Nestraš, to by byl náš konec.

BOLO

Tak dost, Mirski. Zase chceš začít s tou Helenou Zarembovou.

Pamatuj si, že na každém prstě mohu mít tolik bohatých nevěst,

že je nestačíš odhánět od domu. Nevezmu si ji už kvůli Zarembovi.

To, co udělal s tou exekucí, je vrchol. Jenže na mé srdce směnka neexistuje.

MIRSKI

Samozřejmě, Bolečku. Tu směnku má už jiná krasavice.

VŠICHNI

Ne! Která? Nenapínej, Mirski!

MIRSKI

Primadona varšavské opery.

SENOWIČ

Wanda Kvasiňská?!

VŠICHNI

Vážně?!

GORSKI

Bolo, je to pravda?

WOLENSKI

On nás nevnímá!

MIRSKI

Vůbec s ním není řeč!

SENOWIČ

Nechci tě, Bolo, strašit, ale mě tyhle holky stály kdysi dva statky, ale stálo to za to. Pánové, opera je po výrobě vína největší umění.

GORSKI

Tiše, panstvo, Bolo sní.

MIRSKI

Jsem zvědav, kdy ho to přejde.

Bolo!!!

Pochodová píseň Bola

BOLO

Já vím o krásné dívce,
ta zná si vždycky tuze roztomile vést,
mně líbí se právě na ní,
že všechno u ní na svém pravém místě jest.
A všeho tu v pravé míře
alespoň trošku malou, trošku malou má.
A všemu tomu říkám, a všemu tomu říkám,
toť lásky královna!

ŠLECHTICI

Ach, to je něco, ba věru něco saprment,
co rozpaluje nás!

BOLO

A to, a právě jen to něco,

ŠLECHTICI

nám rozum vzítí může v každý čas!

BOLO

Bratři, jsem zamilován k zbláznění,
ta láska věru případ zlý je!

ŠLECHTICI

Bratři, je zamilován k zbláznění,
ta láska věru případ zlý je!

BOLO

Když u nás ženy takové,
když u nás ženy takové,
tu naše drahá vlast,
tu naše drahá vlast,
vlast polská ještě žije!

ŠLECHTICI

Když u nás ženy takové,
když u nás ženy takové,

tu naše drahá vlast,
tu naše drahá vlast,
vlast polská ještě žije!

BOLO

Já láskou často vzplanul,
tak jako sláma suchá hořel, plápolal!
Však záhy zhasl plamen,
a já šel po své cestě samoten zas dál.
Leč tohle je láska stálá,
ač je to, věřte, braši, zpropadená věc.
Když pravý důvod hledám,
když pravý důvod hledám,
já přiznat musím přec:

ŠLECHTICI

Ach, to je něco, ba věru něco saprment,
co rozpaluje nás!

BOLO

A to, a to právě jen to něco,

ŠLECHTICI

nám rozum vzítí může v každý čas!

BOLO

Bratři, jsem zamilován k zbláznění,
ta láska věru případ zlý je.

ŠLECHTICI

Bratři, je zamilován k zbláznění,
ta láska věru případ zlý je!

BOLO

Když u nás ženy takové,
když u nás ženy takové,
tu naše drahá vlast,
tu naše drahá vlast,
vlast polská ještě žije!

ŠLECHTICI

Když u nás ženy takové,
když u nás ženy takové,
tu naše drahá vlast,
tu naše drahá vlast,
vlast polská ještě žije !

BOLO

A teď za mnou! Musíme přehlédnout zásoby ve sklepeš!

POPIEL

Pojďte dál! Jsme na místě!

Helena

/ironicky/

Hýří to tu přímo přepychem.

ZAREMBA

Křesla jsem mu zabavil, aby ti jeho kumpáni neměli na čem sedět.
/prosebně/ Halečko, dceruško moje, ta hra, do které se chceš
pustit, je příliš nebezpečná!

POPIEL

Máte pravdu, pane Zarembo, je to velmi nebezpečné. Pro ni,
pro vás – i pro mne.

HELENA

Ale no tak, tatíčku. */k Popielovi/* Jsem, milosti, vaše hospodyně
a vaše milost bude tak milostivá, že mě milostivě představí jeho
milosti, jestli si vaše milost chce milostivě zachovat mou přízeň.
Je vám to jasné?

POPIEL, ZAREMBA

Ne!

HELENA

Nevypadám snad jako obyčejná selka?

POPIEL

Vypadáte... k nakousnutí! A Bolo vás nakousne...

HELENA

/koketně/ Myslíte?

POPIEL

Já to vím! Zním ho dobře! Měli jsme vždycky stejnou chuť. Nejdřív
jsem ji měl já, pak dostal chuť on a... A pak jsem ostrouhal...

ZAREMBA

Prosím tě, Halečko, co chceš tou maškarádou získat?

HELENA

Nejdřív si chci ten vzácný exemplář prohlédnout pěkně zblízka.

POPIEL

A co když se mu, nedej bůh, zalíbíte?

HELENA

Myslíte, že je to vůbec možné?

POPIEL

Řekl bych, že ano... A co bude pak?

HELENA

Pak se mu vysměji do očí a řeknu mu: Vážený pane, teď jsem vás
konečně poznala a jsem šťastná, že jste mě na plese nepožádal
o ruku. Dala bych vám stejně košem, protože jste líný, ješitný
panák – a já si takových lidí nemohu nikdy vážit! Tak!

POPIEL

Ohromné! Kolosální! Jsem nadšen! Pane Zarembo, máte geniální
dceru!

ZAREMBA

A víš, jaký to bude průšvih, když vypadneš z role?

HELENA

Neboj se, hrát hospodyně je mi mnohem bližší než role dámy
na plese... Pane Popieli, mám vaše slovo, ne? A ty, tatínku, chceš,
abych byla šťastná?

ZAREMBA

Nic víc jsem si nikdy nepřál! Snad je to jediná cesta, jak toho ničemu přivést k rozumu. Kdybych tě s ním viděl jít k oltáři, byl bych na vrcholu blaha!

POPIEL

Pane Zarembo...

HELENA

Nemějte obavy. Než bych si vzala hraběte Baraňského, to si radši vezmu nejhloupějšího mladíka z celého Polska!

POPIEL

Díky za naději...

ZAREMBA

No dobře, a teď bych si rád ještě jednou promluvil s Bolem!

HELENA

Radši ne, mohl bys všechno prozradit!

ZAREMBA

Co prozradit? Já prozradit? Já, jeden z největších diplomatů? Copak nevíš, že mou poslední řeč na sněmu nazvaly všechny noviny kolosální a hlubokomyslnou?

HELENA

/směje se/ Asi jí nikdo nerozuměl!

ZAREMBA

Správnému diplomatovi nesmí nikdo rozumět! Jsem jediný člověk, který ví, co chce. Pravý diplomat nikdy nic nevyzradí. Protože jinak by to nebyl žádný diplomat!

Tercet – Diplomat

ZAREMBA

Jsem jeden z diplomatů, já vzorem zvat se smím!

HELENA, POPIEL

Je jeden z diplomatů, on vzorem zvat se smí.

ZAREMBA

Já sloužím svému státu a střežím tajemství!

HELENA, POPIEL

On slouží svému státu, on slouží svému státu, a střeží tajemství!

ZAREMBA

Já dip...

POPIEL

On dip...

ZAREMBA

Já diplomat!

HELENA

On dip...

POPIEL

On dip...

ZAREMBA

Já diplomat, já diplomat,
já diplomat.

Já zřím všecko a vím všecko
a nemám nikdy strach.

Já znám všechno a mám všecko.

A jsem pevný v kramflekách!

Mám bystrý sluch i zrak, haha,

já chytrý jsem a jak, haha!

Jsem dip, jsem dip, jsem dip,

jsem diplomat!

Já každému se líbím, já pro vše

úsměv mám!

HELENA, POPIEL
On každému se líbí,
on pro vše úsměv má.

ZAREMBA
A to, co často slíbím to zřídka vykonám.

HELENA, POPIEL
A to, co často slíbí a to,
co často slíbí, to zřídka vykoná!

HELENA
On dip...

POPIEL
On dip...

ZAREMBA
Já diplomat!

HELENA
On dip...

POPIEL
On dip...

ZAREMBA
Já diplomat, já diplomat,
já dip, já diplomat!
Já zřím všecko a vím všecko
a nemám nikdy strach!
Já znám všecko a mám všecko
a jsem vždy pevný v kramflekách!
Já dip, já dip, já dip, já diplomat!

A teď půjdu sáhnout Bolovi trochu na zoubek, uvidíme, kdo s koho!

POPIEL
Ten váš tatínek má ale za ušima. Všechno bere pěkně z gruntu!

HELENA
Je to zlatý člověk!

POPIEL
To není žádné umění, když má takovou dceru. Slečno Heleno!

HELENA
Pssst! Žádná Helena. Teď myslíte jen a jen na svou roli.

POPIEL
Ano! *líbá jí ruku!* Máte rozkošné ručičky!

HELENA
Ale, pane Popieli! Přece nebudete líbat ruku své hospodyně!

POPIEL
A nebojíte se, že vás vaše jemné ručky prozradí?

HELENA
Jen se nebojte, pane z Popielů, vyrostla jsem na venkově!
Co na srdci, to na jazyku!

POPIEL
Co je to všechno platné. Bolo je neodolatelný. A jak vás uvidí,
budou všechna vaše předsevzetí ta tam.

HELENA
Máte skoro víc strachu než já!

Duet Heleny a Popiela

POPIEL
Vždyť já ho znám a pravdu mám,
on don Juan je věčný.
Já všechno vím, jak je to s ním,
on hrozně má rád slečny!

HELENA
Ó kéž jen vím, zda zalíbím se hospodáři svému?

POPIEL

Jste krásná přec, o já, a jak!
On stejně blázní po všech...

HELENA

Za poklonu tu díky vám!

POPIEL

Stačí jen jiskra, aby vzplál.
K vám by se měl...

HELENA

A co by chtěl? A co by chtěl?

POPIEL

Vám lásku vyzná asi, tak, tak as právě tak.
Vám pohladí pak vlasy, tak, tak as právě tak.
Pak přijde obejmutí, tak, tak as právě tak.
Pak polibek vám vnutí, tak, tak as právě tak.

HELENA

Přes všechno dobré vychování, tak, tak, tak,
já vzdám se všeho upejpání, tak as právě tak!
Já toho pána rychle změřím, tak, tak, tak,
a dopravím ho blíže ke dveřím, tak as právě tak.
Takhle to u nás vždy dělá
ta naše rodina celá.

OBA

Táta i máma, jakýpak křik,
to už je tak u nás na venku zvyk!

HELENA

/próza/

A jak byste se v takovém případě choval vy?

POPIEL

Já něžně, jak bych věděl, tak, tak as právě tak,
do očí bych vám hleděl, tak, tak, ba asi tak.

Pak k nožkám bych vám klesl, tak, ba právě tak.

„Vy má jste láska“ hlesl, tak, tak, ba právě tak!

HELENA

Já řekla bych vám, pane milý, tak, tak, tak,
že utrácíte marně síly tak, tak, tak,
vždyť dívku může získat vždycky tak, tak, tak,
muž vtipný a energický tak, tak, tak!
Takhle to u nás děláme stále,
dále jen od hradu, dále!

OBA

Táta i máma, jakýpak křik,
to už je tak u nás na venku zvyk!

ZAREMBA

Tak to je tvé poslední slovo, Bolo?

BOLO

Poslední, vaše dcera do mého domu nevstoupí.

ZAREMBA

To ji neznáš. Když bude chtít, přijde sem a nebude se tě ptát!

BOLO

Že se mě nebude ptát? Co je to za řeči?

ZAREMBA

To bys rád věděl! Jenže já jsem diplomat. A diplomat se vždycky
chová tak, aby se zdálo, že něco ví, i když neví vůbec nic.

BOLO

Mluvíte v samých hádankách.

ZAREMBA

To je právě moje specialita. Mohl bych ti leccos napovědět...

BOLO

Tak povídejte...

ZAREMBA

Ale já ti nenapovím nic, protože diplomat umí mlčet... Ale představ si, že by moje dcera vůbec nepřišla jako moje dcera, ale jako dcera někoho jiného, jehož dcerou vůbec není...

BOLO

Vůbec vám nerozumím...

ZAREMBA

O to každému pořádnému diplomatovi jde. Ale nic, kdybys náhodou nevěděl kudy kam, napiš mi. Měj se tu dobře a řeknu ti jen jedno: Drž si klobouk, Bolo. Pojedeme z kopce!

BOLO

Pozdravujte svou dceru. A vyřídte jí, že můj práh nikdy nepřekročí.

HELENA

Máte pravdu, pane.

BOLO

Co je? Co tu děláš?

POPIEL

Vedu ti svou hospodyni Marynu. Jak vidíš, plním svůj slib!

BOLO

Konečně. Jsi poklad, Bronio!

POPIEL

Už je zle!

BOLO

Popieli, ty máš víc štěstí, než rozumu... Tak to je ta kouzelná víla, kterou jsi před námi tak dlouho tajil! A jak to děláš, maličká?

HELENA

Mám ráda práci a umím na ni myslet, pane hrabě! Co nemá pán, musí mít kmán!

BOLO

Jak se jmenuješ?

POPIEL

Hele, hele, jak je zvědavý!

HELENA

Maryna, vaše milosti.

BOLO

Slouží u tebe dlouho?

HELENA

Já nesloužím, milosti. Jsem hospodyni. Dříve jsem vedla hospodářství svého otce!

BOLO

Hm, a proč jsi od něj odešla?

HELENA

Nutili mě do svatby s mužem, kterého jsem nemilovala.

BOLO

To ti schvaluji. Znáš to z vlastní zkušenosti. Myslíš, že se to tu dá ještě zachránit?

HELENA

Když se to vezme pořádně do ruky.

BOLO

To už je tvoje věc. Veď to tady, jak sama uznáš za vhodné!

HELENA

Platí. Ale má-li se tu něco změnit, musím mít ve všem volnou ruku jako u pana Popiela... Mám pravdu?

BOLO

Dobře, máš volnou ruku, dělej, jako bych tu nebyl.

HELENA
Mám ale jednu podmínku: moje rozkazy musí respektovat všichni!

BOLO
To je v pořádku!

HELENA
To se týká i vás, milostpane!

BOLO
Cože? Mě?

HELENA
Bude vám to jenom k prospěchu!

BOLO
Ty prostě chceš rozkazovat a já mám poslouchat?

HELENA
Jinak to nepůjde, má-li se s vámi... totiž s vaším hospodářstvím stát nějaká změna.

BOLO
Jsi mile drzá. Ale začíná mě to bavit. Dobře.

HELENA
Dáte mi své slovo?

BOLO
/se zasměje/ Mé čestné slovo!

HELENA
Děkuji vám, pane!

BOLO
Domluveno. Můj správce Wlastek ti u nás zařídí pokojík.
Tam můžeš bydlet a spát!

HELENA
Spát?

POPIEL
Říkáš spát?

HELENA
To není absolutně možné.

BOLO
Proč by to nebylo možné?

POPIEL
Protože... totiž... ona vlastně vůbec nespí.

HELENA
Protože musím na statku pana Popiela opatrovat svou starou tetu!

POPIEL
Ano, musí opatrovat mou tetu!

BOLO
Tvou taky?

HELENA
Ale ne, to je moje teta.

POPIEL
To je přece její teta. Skoro sto let a pořád čilá...

HELENA
Musím být v devět u ní!

POPIEL
Ano, přesně v devět... Teta musí dostávat zábal, pravidelně.

HELENA
/k Popielovi/ A teď už musí vaše milost pěkně domů a já se dám do práce.

POPIEL
Už jdu. */vzdychne/* Adieu, Bolo, buď zdráv. Nashledanou, Maryno!
Ty, Bolo, ty sis myslel, že já a ona?

HELENA

Milostpane, teta čeká.

POPIEL

Budu jí dávat studené obklady a sobě taky – dokud, Maryno, nepřijdeš. Servus, Bolo!

BOLO

Tak se mi zdá, že se o tebe přítel Popiel nějak zajímá.

HELENA

Nemám na takové věci čas.

BOLO

Máš docela hezké oči, víš o tom?

HELENA

Říká se to.

BOLO

A pěknou postavu. Saprment, zapal mi, prosím tě!

HELENA

Prosím.

BOLO

Děkuji. Máš jemné ruce. Ani bych nevěřil, že jsou tak pracovitě.

HELENA

Pracuji více hlavou!

BOLO

Závidím Popielovi čím dál víc.

HELENA

Sám časem poznáte, že není co závidět. Jsem obyčejné děvče a na pány nemyslím. A pan z Popielů není vůbec můj typ.

BOLO

A co já? Jak bych se ti líbil já?

HELENA

Ujde to. Ale máte toho prý hodně za sebou. Měl byste začít žít jako spořádaný člověk!

BOLO

To znamená...

HELENA

Brzy ráno vstávat, pracovat...

BOLO

Takový by měl být tvůj muž?

HELENA

Samozřejmě.

BOLO

To nevím, kde takového nejdeš.

Duet Bola a Heleny

HELENA

Jednou muž přijde snad,
jenž mě bude mít rád.
Mladá jsem, času mám,
na vdavky nespěchám!

BOLO

Saprment, ty to znáš,
tedy hled', ať se vdáš.
Máš-li však pravdu říct,
se mnou mít nechceš nic?

HELENA

Vy, vy?
Jste kavalír, to vím,
já k vám se nehodím,
služka jsem pouhá přec,
divná by to byla věc.

Já nesmím toho dbát,
že chcete se mi smát,
jen hledejte dál.
Jen hledejte dál,
tu pravou si najdete rád!

BOLO

Všechn resppekt,
všechn resppekt,
měj dík teď můj,
za jemný pokyn ten tvůj!

HELENA

Pane vzácný, pane vzácný,
vždyť říkám vám,
co právě na mysli mám.

BOLO

Všechn resppekt,
všechn resppekt,
jsi ze vsi jen,
rozumná však jsi, to zřím.

HELENA

Pane vzácný, pane vzácný,
snad dotčen nebyl jste tím...

BOLO

Služka jsi pouhá přec,
divná by to byla věc.
Ty nesmíš toho dbát,
já nechtěl se ti smát!
Tu pravou já najdu si rád!
Kouzelné děvče!

MIRSKI

/vchází/

Ještě že nezabavili židle taky v jídelně! Můžeme se usadit pěkně
po domácíku.

90

GORSKI

/za ním/

Lidi, já snad vyschnu.

MIRSKI

Sklenička dobrého vína by rozhodně neškodila!

BOLO

/zvoní/

Maryno!

HELENA

Přál jste si, milostpane?

MIRSKI

Ajajaj!

GORSKI

A hledme!

BOLO

Co je tu k dívání? Moje nová hospodyně Maryna.

GORSKI

Říkáš hospodyně?

MIRSKI

A na čem tu bude hospodařit? Na tvých zpustošených polích?

HELENA

Ano. A nejdříve tam vymytíme plevel. A to hned.

BOLO

Maryno, tam ve skřínce je ještě nějaké víno, dej nám sem láhev.

HELENA

Ano, milostpane... Skříňka je zavřená!

BOLO

Zavřená? Tys měla klíč, dej ho sem!

91

HELENA

Au, vždyť to bolí, milostpane!

MIRSKI

Nebudeme rušit! Gorski, pojd', u mě jsou ještě rezervy!

BOLO

/mírněji/

Maryno, ty máš ten klíč!

HELENA

Tady je, milostpane!

BOLO

Tak tohle už přestává všechno!

HELENA

/klidně/

Kdepak. To teprve začíná.

BOLO

To by mi tak ještě scházelo, poslouchat kdejakou selskou holku.

HELENA

Nerozčilujte se, milostpane! Škodí to na zdraví.

BOLO

Popielovi si poroučej, jak chceš. Ale mě ne! Co se na mě tak díváš?

HELENA

Když se zlobíte, docela vám to sluší.

BOLO

Co si to dovoluješ?

HELENA

Už nic. Dal jste mi své slovo, a hned při první zkoušce jste neobstál. Mohu tedy zase odejít.

BOLO

Ty tady zůstaneš. Jsem tvůj pán a poručím ti to!

HELENA

/rozhořčeně/ Vy nejste můj pán. Mým pánem je pan Popiel. A poroučet si nedám.

BOLO

Cože?

HELENA

Poroučet si nedám! Od nikoho!

BOLO

Ty jedna, já tě...

HELENA

Budte tu s Pánembohem!

BOLO

Maryno, ty tady zůstaneš.

HELENA

Ne. Představovala jsem si to všechno trochu jinak.

BOLO

A jak?

HELENA

Věřila jsem, že když hrabě Boleslav Baraňski dá jednou své slovo, že platí!

BOLO

Také že platí!

HELENA

Slíbil jste, že budete respektovat všechna moje nařízení. A jen jsem zamkla tu vaši jedovatou skrýš, udělal jste mi pěknou modřinu...

BOLO

Bolí to moc?

HELENA

No, snad z toho neumřu.

BOLO

Mám rád volnost. Nevyknu si na žádné poroučení. Ale umím se ovládat, uvidíš. Nevěříš? Já ti to dokážu!

HELENA

Když se vaše milost bude snažit...

BOLO

Jsi kouzelně drzá. Ale právě ta tvoje upřímnost se mi líbí. A jestli se ti podaří dát dohromady to moje nešťastné hospodářství...

HELENA

Podaří se to. Ale musíme ukázat lidem, že jste hospodář... Musíte alespoň na čas pochovat minulost. */stále vášnivěji/* Zapomenout na Varšavu a na ženy v krásných toaletách... Tak co, chcete? Jste toho schopni?

HELENA

Milostpán chtěl ten klíček... Tady je.

BOLO

Tvoje důvěra mě těší, ale teď už ho nechci.

HELENA

Vážně ne?

BOLO

Už ani kapku!

HELENA

Půjdu se podívat do kuchyně, co je s večeří.

BOLO

Zvláštní děvče. Začínám věřit, že ji poslal sám osud. Ten starý medvěd Zaremba bude valit oči... A ta jeho... A ta jeho vychvalovaná Helenka taky! */hluk za scénou/*

HELENA

/rozčileně/ Hned první den se musím rozčilovat!

BOLO

Co se zase děje?

HELENA

Ten váš správce na mne křičí, že prý bude poslouchat jenom svého pána.

BOLO

To je v pořádku.

HELENA

To není vůbec v pořádku. Musí tu začít jiný život... Chcete mít žně, nebo ne?

Bolo

Samozřejmě že chci.

HELENA

To jsem ráda. Ale to se musí také začít něco dělat.

BOLO

/přátelsky/ Správci domluví, že tvé rozkazy platí i pro něj... Ráno mě vzbudíš a vyjedeme do polí!

WLASTEK

Ráno? A kdo vzbudí mě?

BOLO

Teď připrav večeř, Maryno!

HELENA

Osm hodin. /z *hodin zaznívá píseň*/ Takové pěkné hrací hodiny.
Zdá se, že je to jediný kus nábytku, který je tady v pořádku!

Finále

HELENA

A teď jste na řadě vy, pánové!

MIRSKI

/z*pěv*/ Kde je Bolo, ať přijde rychle k nám!

HELENA

Náš milostpán je právě zaměstnán!

MIRSKI

To má být vtip?

GORSKI

To má být vtip?

ŠLECHTICI

To má být vtip?

HELENA

On půjde spát!

ŠLECHTICI

Že půjde spát?

HELENA

Aby mohl ráno časně vstát!

MIRSKI

Proč vstát?

GORSKI

Proč vstát?

ŠLECHTICI

Proč vstát?

HELENA

Proč vstát? Do polí s chasou šel by rád.

MIRSKI

Dobrý si žert vzal na pomoc!

HELENA

On přeje pánům dobrou noc,
a zítra zas už práci má.

MIRSKI

On prá... On práci má!

HELENA

Pán do práce se ráno dá!

ŠLECHTICI

On se zbláznil nám, jak se zdá.

HELENA

Tak to bude celý čas!

GORSKI

Zde vlastně vyhazují nás...

HELENA

Zde radovánky skončily.

GORSKI

Vše změnilo se...

MIRSKI

Ve chvíli!

GORSKI, SENOWIČ

My vtírat nechceme se!

VŠICHNI

Ne, ne, ne, ne, ne, ne!

HELENA

Já souhlasím s tím, pánové.

MIRSKI

Já už to mám, vše svěřím vám,
on s novou služkou chce být sám!

HELENA

Můj pane ne, toť hanebné!

GORSKI

Nač rušit vás – ó ne, ó ne!

VŠICHNI

Nač rušit vás, my přijdeme zas,
on zavolá si zpátky nás!

MIRSKI

Ta služka má tu velkou moc!

HELENA

Dobrou noc!

VŠICHNI

Dobrou noc!

HELENA

Dobrou noc!

GORSKI

Dobrou noc!

MIRSKI

Dobrou noc!

HELENA

Dobrou noc!

ŠLECHTICI

/próza/ Dobrou noc, dobrou noc!

HELENA

Dobrou noc! A jsou pryč... Teď do práce. To je tedy domácnost!
Ubrus? Kus hadru! Zřejmě vzácné dědictví po předcích!

BOLO

/vesele/

Tak zde jsem hoši!

Co? Kde jsou?

HELENA

Fuč!

BOLO

Co zas to značí?

HELENA

Jsou fuč, pryč!

Kdo neviděl, ten nevěří,
jak těžko táhli ze dveří.

BOLO

Jak? Jak? Toť trochu moc!

HELENA

Já jsem jim přála všem dobrou noc.

A kdo mi k tomu právo dal?

Vy dávno tohle jste si přál!

Takhle to děláme stále,

dále jen od hradu, dále!

Táta i máma, jakýpak křik,

to už je u nás na venku zvyk!

BOLO

/se rozesměje/

Hahahaha, přísahám bůh,

tys děvče zázračné! Hahahaha...

HELENA

Ach, jak je nám teď kouzelně!

BOLO

Pojď blíž, sedni si vedle mě!

Pojď blíž, pojd' blíž, ty děvče mé!

HELENA

Já k vám?

BOLO

Vždyť víš, jen ke mně blíž!

HELENA

Ach ještě blíž, to věru nejde již...

BOLO

Já věděl, co je milování,

lásku jsem ale nepotkal,

zázrak však přišel znenadání,

teď už to vím, co bych si přál.

Teď ve všem dál už cítím změnu,

teď vážně rád bych všechno bral!

Já přál si mít po boku ženu...

HELENA

Ach, kéž by vám ji osud dal!

BOLO

Mně krásná naděj náhle vzplála...

HELENA

Co pak, však řekněte, co pak!

BOLO

Kéž pravou lásku jsi mi přála.

HELENA

Co pak, se ptám, co pak? Co dál?

BOLO

Dobrá že víla tě posílá k nám,

to dávno vím, to dávno znám,

s tebou mi vrátit chce štěstí teď blíž,

kouzlo tvé povznáší mě výš!

Dobrá že víla tě posílá k nám,

to dávno vím, to dávno znám,

dívenko krásná, tys má víla spásná,

jen zůstaň, zůstaň dál!

/ozvou se hrací hodiny/

HELENA

Devět, už je čas, na shledanou ráno zas!

BOLO

Ty špatně jdou.

HELENA

Ne, ne, ty správně jdou.

BOLO

Máš času dost!

HELENA

A povinnost?

BOLO

/smutně/

Měj vůli tvou!

HELENA

Nashledanou, nashledanou!

WANDA

/za scénou/

Kde vězí? Kde je?

BOLO

Hlas to známý, Wanda, jak?

WANDA

Bolo, zde jsem!

BOLO

To jsi ty?

WANDA

Ovšem, mé srdce hledá tvé.
Mne touha počla trápit zlá,
no řekni, nejsem nádherná?

BOLO

A jak! To víš. A jak! To víš!

WANDA

Přece se na mě nezlobíš?
Musím za chvíli zase jít.

HELENA

/pro sebe/

To má to pravé štěstí být?

WANDA

Kdo tohle je? Kdo být to má?

BOLO

Kdo? Kdože? To je ta, přec ta...

WANDA

Já se tě přímo tady ptám!

BOLO

Což vím to sám...

HELENA

/hrděl/

Pouhá služka!

ŠLECHTICI

/za scénou/

Bratři, je zamilován k zbláznění...

WANDA

Jenom služka?

BOLO

Ano, služka.

WANDA

Tak jen služka!

HELENA

Jsem jen služka!

BOLO

Ale jaká služka!!!

Konec druhého jednání

TŘETÍ JEDNÁNÍ

Prostranství před zámečkem v Krasnowole.

Sbor a modlitba

SBOR

Radujme se, veselme se,
dnes je svátek přeskvělý,
co je zítra, neptejme se,
budme jenom veselí!
Náš pán ať dlouho žije
a radostí ať má dosti,
dej mu, ať ve starosti
hlava nikdy nebolí!

GORSKI

Řeknu ti, Bolo, ty žně jsou úplný zázrak!

BOLO

První pořádné žně po mnoha letech...

MIRSKI

Ano, nastala nová éra! Pamatujte si to: práce zoceluje, uzdravuje,
dláždí cestu ke štěstí... i k lásce!

GORSKI

Mirski, ty a vyznavač práce? Blíží se konec světa!

WOLENSKI

Pozor, pánové, dožínkový průvod!

HELENA

/zpívá/
Přijmi, pane, korunu tu prostou,
nechť ti zlaté klasy vždycky rostou,
mocný Bůh tě vlídnou rukou ochrání
a dá ti požehnání!

BOLO

To vše, má dobrá vílo, věž,
vše tvou je zásluhou,
vždyť vše, co kolem je tu dnes,
to značí práci tvou.
Tys přítel, který mi dal klid,
a tobě chci vždy vděčen být,
já chtěl bych ti svůj dík teď vzdát!

HELENA

/próza/
Hospodáři, přijměte věnec klasů jako symbol letošní úrody!
Dík patří všem, co se o ni zasloužili.
A Bůh vám požehnal.
/zpěv/
Bože, ty v nebesích, nám sílu
přej, vzácných všech darů
svých úrodu nám dej.
Pevnou buď záštitou nám
před zkázou a zlem.
Chraň požehnáním tu naši
drahou zem!

SBOR

Bože, ty v nebesích, nám sílu
přej, vzácných všech darů
svých úrodu nám dej!

HELENA

Pevnou záštitou nám
před zkázou a zlem!
Chraň požehnání
a naši drahou zem.
Amen, amen, amen!

BOLO

/po tanci/
Přátelé, v jídelně a ve stodole je prostřeno! */k Heleně/* Ty tu ještě
chvilku zůstaň, musím s tebou mluvit! */k přátelům/* Přijdu hned za
Vámi, čekám ještě další hosty.

HELENA
Vaše milost čeká ještě další hosty?

BOLO
Budeš překvapena, až ti řeknu, kdo to je... Čekám starého Zarembu a jeho dceru!

HELENA
Výborně. Jsem zvědavá, jaká ta Helena Zarembová vlastně je.

BOLO
Tak hezká jako ty určitě není.

HELENA
Milostpane!

BOLO
Maryno, líbíš se mi. A ty to dobře víš. V tom svátečním kroji jsi úplná krasavice.

POPIEL
Tak to je konec, nalétla mu. Zbývá mi jen revolver... Kdepak, ti mají oči jen pro sebe, ti by mě nechali klidně umřít. Jsem tu naprosto zbytečný.

BOLO
Maryno...

HELENA
Milostpane, můj úkol je skončen. Postavila jsem vaše hospodářství na nohy, teď už můžete vše řídit sám!

BOLO
Sám? To myslíš vážně? Chci, abys u mne zůstala navždycky.

HELENA
Navždycky... Jako hospodyně?

BOLO
Vládneš celému mému hospodářství, a přiznám se ti, že vládneš i mně, chápeš?

POPIEL
/volá/
Bolo, je po tobě velká sháňka!

BOLO
Zrovna teď? Co se dá dělat...

POPIEL
Víte, kdo se po něm tak sháně!? Já! Jdu za ním!

HELENA
/směje se/

ZAREMBA
No, to jsou mi věci. Takový budižkničemu – a takovéhle žně!

HELENA
Táto, tatíčku!

ZAREMBA
Halko, Halečko má... Nestačím se divit, a co ty, mé dítě? Ví už Bolo, kdo jsi?

HELENA
Neví, táto!

ZAREMBA
To tedy bude rána, až mu prozradíš své inkognito. To se pobavíme!

HELENA
Vy možná!

ZAREMBA
Prosím tě! Padne ti k nohám a řekne: Heleno, byl jsem tehdy slepý. Teď už vím, že jsi na světě jen ty a žádná jiná!

HELENA

Kéž by to takhle řekl!

ZAREMBA

Co řekl, on to zařve, až se budou okolo třást stodoly!

HELENA

Ne, tomu nevěřím...

ZAREMBA

Ano, tak to přesně bude, protože jinak to ani být nemůže. A já budu ronit krokodýlí slzy.

HELENA

Tiše, tatínku. Ale slib mi, že zatím nic neprozradíš, dokud mu sama neřeknu, kdo jsem!

ZAREMBA

To ti slibuji, už kvůli tomu překvapení.

HELENA

A kdyby se tě ptal, proč s tebou nepřijde tvá dcera, řekni třeba...
No něco si zkrátka vymysli.

ZAREMBA

Prosím tě, jsem přece nějaký diplomat!

HELENA

Milostpane, přijel pan Zaremba!

BOLO

/přichází/

Buďte zdráv, rád vás vidím... A jak to, že jste sám? Pozval jsem i vaši dceru!

ZAREMBA

Tak z toho nic nebude...

BOLO

Slečna dcera měla asi strach, že by se mohla beznadějně zamilovat!

ZAREMBA

Jenom aby ses nezamiloval ty do ní.

BOLO

To je vyloučeno. Jsem už delší dobu zadán.

ZAREMBA

Výborně, Bolo, srdečně blahopřejí!

BOLO

Jak to? Vám to nevadí?

ZAREMBA

Vůbec ne, protože Helena už není také volná. Právě teď je v domě muže, jemuž se zaslíbila.

BOLO

Výborně, pak nám oběma nehrozí žádné nebezpečí!

ZAREMBA

Nehrozí nám nic... A smím se tě, Bolo, jen tak, mezi námi chlapy, zeptat, která se ti usadila v srdci?

HELENA

/vmísí se/

BOLO

To je pravda. Poslyšte, co kdybychom teď vyprázdnili nějakou sklínku na zdraví vašeho budoucího zetě.

ZAREMBA

To je výborný nápad. Je to skvělý hoch, až ho jednou poznáš, budeš ho mít rád jako sebe sama! A uznáš, že moje dcera má dokonalý vkus! Pojd', chlapče!

POPIEL

/přichází/

Heleno, musíte celou tu hru skončit!

HELENA

Co skončit?

POPIEL

Všechno. Žně máme z krku. Bola máme tam, kde jsme ho chtěli mít. Dnes před něj předstoupíte a řeknete mu: Milostivý pane... ale vy už víte, co mu řeknete. Z očí vám vyšlehnou blesky a pak přijmete rámě náhodou přítomného sympatického gentlemana a s ním důstojně odkvačíte – a tak jsme si to přece domluvili, ne?

HELENA

Ano, domluvili, ale musí to být právě dnes? Bolo má dnes svůj šťastný den... Pane Popieli, máte mě trochu rád?

POPIEL

Vy se mě ptáte?

HELENA

Děkuji vám. Slibte mi tedy, že neprozradíte nikomu, kdo jsem...

POPIEL

A moje odměna?

HELENA

Odměna vás nemine!

POPIEL

Maryno... Vy jste moje první čistá láska... Jestli se ve vás zklamou, tak...

HELENA

Budete hledat štěstí jinde. Děvčat na světě je!

POPIEL

Ale žádná není jako vy!

Blondýnky – Helena, Popiel

POPIEL

Heleno, Heleno, ach, já hořím hned,
a vy jste jako led,
Heleno, Heleno, zda mou chcete být
a mne v lásce mít?
S vámi věčné štěstí chtěl bych světem vésti,
zdali někdo může skvělejšího muže mít?

HELENA

Váš nápad lze chápat co kolosální!

POPIEL

Kolosální.

HELENA

Leč vskutku je k smutku, to problém je zlý!

POPIEL

Problém je zlý.

HELENA

Blondýnky prý vlnadné mají srdce chladné,
toť při vašem žaru, málo zdaru,
toť fátální. Ne, ne ne.

POPIEL

Blondýnky sladké jsou vždy můj svět,
když jsem jim blízko, zahořím hned,
mé srdce buší, sám nevím čím,
a hned se stávám divokým.
Když jejich oči jsou modravé
a jejich rtíky tak lákavé,
pak o dobrém to pranic nevěstí –
že jednou ďábel způsobí tu neštěstí!
Heleno, Heleno, svůj schováte chlad,
když vás mám rád.
Nejsme případ sporný,
párek budem vzorný,
na celičkém světě nenajde se lepší snad.

HELENA

Vy sudte a budte ted' rozvážný muž!

POPIEL

Rozvážný muž!

HELENA

Co pánů se k ránu zle spálilo už!

POPIEL

Spálilo už.

HELENA

U blondýnky krásné láska brzy hasne,
nemůže pak štěstí nikdy kvéstí,
vem na to nůž!

JADWIGA

/vejde zlostině/

Nikde nikdo! Trmácíme se sem do takového zapadákov a nikdo
nás nečeká, ani ten bláznivý Popiel.

WANDA

Uklidni se, mamá. Bolo o nás neví, jinak by nás určitě čekal.
Telegram poslal přece Popiel.

JADWIGA

Mně se to, Wandičko, moc nelíbí. Domů tě musím přivést zasnou-
benou, i kdybych tu měla přijít do rozporu se zákonem.

WANDA

Co chceš proboha dělat?

JADWIGA

To nech na mně. Buď si tě vezme ten zvrhlík Bolo, nebo ten
praštný Popiel. */vejde Popiel/*

POPIEL

Padla tu řeč o mně, dámy? Vítám vás.

JADWIGA

Tady je náš roztomilý Broňo.

POPIEL

Ruce líbám, milostivá paní.

Myslel jsem, že nepřijedete.

JADWIGA

Od kdy jsem pro vás milostivá paní, hrabě? Říkal jste mi přece
mamá. Napřed pošlete telegram a pak si myslíte, že nepřijedeme.
Nemáte náhodou horečku?

WANDA

V telegramu bylo toto: Hrozi nebezpečí stop přijedte okamžitě stop
vás Popiel stop.

JADWIGA

Kde je to nebezpečí?

POPIEL

Stop, už minulo.

JADWIGA

To se mi nelíbí, jak to, že minulo?

WANDA

Ano, jak to, že minulo?

POPIEL

Prostě se mráčky rozplynuly.

JADWIGA

Stop, už tomu rozumím, chlapče, ano, mráčky se rozplynuly.
V Broňovi se ozvaly staré city, Wandičko, a proto poslal ten
telegram. Že mám pravdu, chlapče? Děti, postavte se k sobě!
Mám z vás takovou radost, že mně to vhání slzy do očí.
/natahuje moldánky/

POPIEL

Mně také mamá, jenže...

JADWIGA

Miňte a vypláchte se na hrudi své drahé mamá, vy citlivko.
Wandičko, neříkala jsem ti, že Popiel je mnohem lepší muž než ten rošťák Bolo?

BOLO

Ale to jsou k nám hosti. Vítám vás, dámy.

JADWIGA

Tady je náš roztomilý Bolo.

WANDA

/pověsí se mu na krk/
Bolo!

BOLO

/chladně/
Zdravím vás, Wando.

POPIEL

/koptá/
To, to... je náhoda, my tady žně, úspěšně dožínky, tady návštěva z Varšavy.

BOLO

Ano, návštěva z Varšavy. */k Popielovi/* To si spolu ještě vyřídíme.

POPIEL

Budete jistě unavená. Malé občerstvení neuškodí.

JADWIGA

Po takové cestě to chce pořádné občerstvení.

WANDA

Jdi, mamá, přijdu za vámi. */Popiel a Jadwiga odejdou/*

BOLO

/po pauze/ To je tedy překvapení.

WANDA

Odpusť, Bolo, měla jsem mnoho práce, ale jakmile se mi v divadle naskytlo první volno, rozjela jsem se za tebou.

BOLO

Mělas aspoň napsat.

WANDA

To je zbytečné zdržování, ale jsi nějak chladný. Ani jsi mě nepolíbil.
Venkov vás, pane hrabě, zbavil vaší světáckosti!

HELENA

/vstoupí a vidí je/
Promiňte, pane hrabě, hledala jsem vás.

BOLO

Maryno...

WANDA

Snad to není ta služka! Říkal jsi, že tu bude jen krátce.

BOLO

Jak vidíš, zůstala, je to moje hospodyně.

WANDA

Hospodyně, vida, povýšila, a jak je vyšňořená.

HELENA

Dnes jsou dožínky a to nosí všichni na venkově sváteční šaty.

WANDA

Musíš jí dobře platit.

HELENA

Nic není zadarmo, slečinko. Vydělávám si poctivou prací. My na vesnici musíme někdy i kydat hnůj.

BOLO

Maryno... Chtělaš mi něco?

HELENA

Všichni se už těší na tanec. Hospodář by měl být při tom.

BOLO

Samozřejmě. Je to přece starodávňý zvyk. Hospodář musí začít první tanec.

WANDA

Se mnou!

BOLO

Hospodář začíná první tanec se selským děvčetem! Je to zvyk.

WANDA

Tyhle starobylé nesmysly mě nezajímají. Budeš tančit se mnou.

BOLO

Nejde to! První tanec patří Maryně.

Tercet – Helena, Wanda, Bolo

HELENA

Teď hrajte hoši, hrajte,
až vůkol zní,
dnes budou páni tančit
i s dívkou poslední!
Ať houslí hlas teď zpívá,
ať valčík bouří krev,
ať tanec rozechvívá a
veselý zní zpěv.

WANDA

Ona bez upejpání jej svádí
ke svým hrám.
On se jí neubrání, však ještě
šanci mám!

BOLO

Mně vše se jasné zdálo,
tak šťastný byl můj zrak,

slunce se na mne smálo,
teď přišel náhle mrak...

WANDA

Jsi kavalír, to vím,
a já ti náležím,
přestaň už se mnou hrát,
vím, že máš mě stále rád!
Jsi mým, se mnou chtěj žít!
Já též chci tvou vždy být!
Teď k tanci, teď k tanci,
teď k tanci, teď k tanci,
a můžem ráj zas mít!

HELENA

Jste kavalír, to znám,
já dávno patřím k vám,
nač pak to váhání, dnes
nesmíte tančit s ní!
Na vaše slovo dám, s kým
tančit, víte sám, smím
prosit vás k tanci,
smím prosit vás k tanci
či hloupá vám se zdám?

BOLO

S jednou ženou rady vím si,
ale dvě, ale dvě, s tím teď
těžko poradím si, když jsou dvě!
Někdy tlačí jedna bota,
jedna žena hlavu zmotá,
ale dvě, to je zlé!

WANDA

Teď pojď se mnou!

HELENA

Ne, ne, se mnou!

WANDA

Se mnou!

HELENA

Se mnou!

BOLO

S jednou ženou rady vím si, ale dvě.

S tím teď těžko poradím si,
když jsou dvě.

Někdy tlačí jedna bota,
natož dvě, natož dvě.

Jedna žena hlavu zmotá,
ale dvě, to je zlé!

WANDA

Jen počkejte... Kde jste, Popieli? Ta ženská vás tady všechny
pobláznila. Vy jste se do ní taky zamiloval.

POPIEL

Jak si tohle můžete myslet? Jen se podívejte, jak se k sobě mají!

WANDA

Div, že ji nerozmačká. A neprobodne očima!

POPIEL

Copak to! Nejhorší na tom je, že si ji chce vzít!

WANDA

Cože? Hrabě Baraňski že by si vzal obyčejnou hospodyni?

POPIEL

Když ona to není jenom obyčejná hospodyně.

WANDA

Jak to?

POPIEL

No tak... Chci říci, že je to... že je to neobyčejná hospodyně!

WANDA

No a dál? Pojdme k mamá, Bronio... jistě po vás touží... má vás
ráda jako vlastního syna!

POPIEL

Z toho jsem celý pryč!

WANDA

Bronio, vidte, že patříte jenom mně!

MIRSKI

Ne, ani kapku!

GORSKI

Jenom doušek, Mirski. Jsou přece dožínky.

MIRSKI

Ne, chlapci, řekl jsem ani kapku. Žádný alkohol už nesmí vejít
do mé vzácné tělesné schránky.

SENOWIČ

Se mnou si připiješ na přátelství.

MIRSKI

Nevím proč. Ze mne si vezte příklad. Piji čistou průzračnou vodu
a všechny vás přežiju, vy opilci.

ZAREMBA

Helenko, drahoušku můj, ta komedie musí dnes skončit.

HELENA

Jak to, copak jsi mi, táto, neslíbil...

ZAREMBA

Ano, jenže jsem si vzal před chvílí Bola na paškál, přitlačil jsem ho
diplomatsky ke zdi, abych se dozvěděl, jak to vlastně mezi vámi je.
No a on mi řekl naprosto jasně, že mu na tobě vůbec nezáleží...

HELENA

Takže miluje tu zmalovanou operní hvězdu?

ZAREMBA

A protože ani tobě na něm moc nezáleží...

HELENA

/pláče/ Táto...

WANDA

/přichází s Popielem/

Pravá vesnická idylka! Jen se podívejte, Bronio!

HELENA

Vaše milost je příliš laskava! To jsem tomu dala!

WANDA

Proč ho nevyzvede na souboj, Bronio?

POPIEL

Nebudu přece žárlit na otce...

ZAREMBA

To je skopová hlava!

WANDA

Na otce? Na jakého otce, Bronio?

POPIEL

Na otce... Na otce dospělé dcery, přece!

ZAREMBA

/se směje/

WANDA

Jen kdyby ta dcera věděla, že se její vzácný tatíček líbá s kdejakou hospodyní...

ZAREMBA

Myslím, že by jí to v tomto případě nevadilo...

WANDA

A proč by jí to nemělo vadit?

POPIEL

Protože... protože to je... No... řekněte, proč by to nemělo vadit?

ZAREMBA

No protože... a proč to neřekneš sám...

WANDA

Velice jste mě pobavili, pánové, au revoir!

ZAREMBA

Viselo to na vlásku, málem jsi všechno prozradil.

POPIEL

Já? Helenu jste líbal přece vy! Ještě, že vás neviděl Bolo. To by vám Helena nikdy neodpustila.

ZAREMBA

Bolo nás neviděl a primadona nic nepoznala. A čím je to zásluha?

POPIEL

Moje!

ZAREMBA

Moje! Zachránil jsem to svojí diplomatickou prozíravostí. Musíš se v diplomacii ještě hodně učit!

WANDA

Jen počkejte, pánové!

HELENA

Za chvíli začne tanec!

WANDA

Heleno!

HELENA

Co si přejete? K čertu!

Finále

VŠICHNI

Radujme se, veselme se,
dnes je svátek přeskvělý,
co je zítra, neptejme se,
budme jenom veselí.

Náš pán ať dlouho žije
a radostí ať má dosti,
dej mu, ať ve starosti
hlava nikdy nezbělí!

BOLO

Ať vás teď všechny tanec mámí,
já příkladem chci býti všem.
Ať všichni páni provedou teď dámy
a vy nás přijímejte s úsměvem!
Jsem šťasten tak,
můj život je náhle jasný,
já dobře vím,
že každý tanec s tebou bude krásný!
S tebou, s tebou, s tebou jen,
teď cítím se tak spokojen!
A chci teď tady říci všem,
že pohrdám svým titulem!

BOLO

Mně, věřte, teprve teď se tady volně dýchá,
když pryč je navždy zahálka a hloupá pýcha,
já poznal, život náš i práce šlechtí!

SBOR

Za to...

BOLO

Za to...
že se změnily mé zvyky,
teď vzdát chci Maryně své díky!

SBOR

Maryna? Zvrácen celý svět je dnes!

WANDA

Ha ha ha ha, tak ještě žádný nenaletěl!
Ach, Bolo, teď poslyšte mou zvěst!
Zda víš už, jak ses mohl plést?
V té dívce, na niž přísaháš?
Zaremby dceru v lásce máš?

BOLO

Zaremby dcera?

SBOR

Zaremby dcera?

BOLO

Ty jsi? Vy jste?

HELENA

Jsem Helena Zarembová!

SBOR

Co slyšíme! Jak naletěl!
ach, milý Bolo, kdes oči měl,
kdes oči měl, kdes oči měl?

ZAREMBA

Řekni slovíčko mu jen
a můj největší splníš sen!

POPIEL

Využijte své vhodné chvíle
a vysmějte se mu hned!

BOLO

Proč jen ten žert byl se mnou hrán?

WANDA

Jak chytře promyšlený plán!
By muže zlákala ve své síť,
jejž ráda dlouho měla skrytě,
že hráti zná, co chtěla, má,
lov šťastně skončen být se zdá!

HELENA

Ten výklad váš by slušel více
pro vdavekchtivé tanečnice,
mně, vzácná dámo, ale ne!

ZAREMBA

Ne, bohudík, to nikdy ne!

HELENA

Šlo o mou čest, ať každý
pravý důvod zná.
To pomsta má!

VŠICHNI

To pomsta tvá!

HELENA

Jen si vzpomeňte, hrabě Baraňski, bylo to na varšavském plese.
Přišla tam se svým otcem mladá, naivní dívka, která měla se zalíbit
panu hraběti! Tatínek v tom viděl splnění svého největšího životního
přání... A co udělal pan hrabě? Ani ji vidět nechtěl... Mohla se pro-
padnout hanbou... A když vás můj starý otec oslovil, řekl jste mu
pyšně: Než bych si vzal Zarembovu dceru, to si radši vezmu první
selskou holku, kterou potkám. A já jsem si umínila, že se vám za to
pokoření pomstím. Ta selská holka skutečně přišla!

BOLO

A hrabě se do ní zamiloval!

HELENA

A ta selská holka vás zachránila od záhuby.

BOLO

Hrabě ji miloval čím dál víc!

HELENA

A ta selská holka z vás udělala pořádného člověka.

BOLO

A hrabě se do ní úplně zbláznil!

124

HELENA

Dnes je její poslání skončeno a ta selská holka odchází!

BOLO

Ne, Heleno!

HELENA

Buď zdrav, buď zdrav!

ZAREMBA

Tak dost, lidi. Já tu mám také co říct. */k Popielovi/ Ty patříš k ní!*

JADWIGA

Wando, utíkej k němu. Lepší tenhle než žádný!

WANDA

Bronio!

POPIEL

Wando!

ZAREMBA

*/k Heleně/ A ty patříš tady k Bolovi. Vždyť nemůžete bez sebe žít!
K čemu ta hloupá diplomacie? Tu přenechte mně!*

HELENA

Tatínku!

BOLO

Táto!

ZAREMBA

Zatracená polská krev!

Konec operety

125

Program vydalo
Národní divadlo moravskoslezské,
příspěvková organizace statutárního města Ostrava
Čs. legií 148/14, 701 04 Ostrava – Moravská Ostrava
www.ndm.cz

Ředitel Jiří Nekvasil
Šéfka operety/muzikálu Gabriela Petránková

Redakce programu Daniel Jäger
Výtvarné zpracování programu a plakátu, sazba Lubomír Šedivý
Fotografie ze zkoušky Radovan Šťastný

Tisk Ringier Axel Springer Print CZ a. s.

Nositelé autorských práv k dílu zastupuje DILIA,
divadelní, literární, audiovizuální agentura, Krátkého 1, Praha 9,
a Národní divadlo moravskoslezské, příspěvková organizace
statutárního města Ostrava, Čs. legií 148/14,
701 04 Ostrava – Moravská Ostrava.

Činnost Národního divadla moravskoslezského,
příspěvkové organizace statutárního města Ostrava,
je financována z rozpočtu města Ostravy.

Aktivity NDM jsou také finančně podporovány
Ministerstvem kultury České republiky
a Moravskoslezským krajem.

OSTRAVA!!!

Eva Zbrožková (Wanda)
a Josef Moravec (Bolo)

Eva Zbrožková (Wanda), Tomáš Novotný (Popiel)
a Janka Hošťáková (Jadwiga)

Janka Hošťáková (Jadwiga), Roman Harok (Popiel)
a Eva Zbrožková (Wanda)

Jana Borková (Helena) a Tomáš Novotný (Popiel)

Martina Šnytová (Helena) a Roman Harok (Popiel)

Eva Zbrožková (Wanda) a Peter Svetlík (Bolo)

Scéna ze třetího jednání

Juraj Čiernik (Gorski), Jan Drahovzal (Hrabě Napolský),
Jaroslav Rusnák (Mirski) a Libor Olma (Senovič)

Eva Zbrožková (Wanda), Roman Harok (Popiel)
a Janka Hošťáková (Jadwiga)

Jana Borková (Helena)

Scéna ze třetího jednání

Martina Šnytová (Helena), Klemens Słowiczek (Zaremba)
a Roman Harok (Popiel)

Josef Moravec (Bolo), Eva Zbrožková (Wanda)

Libor Olma (Senowič), Josef Novák-Wajda (Wlastek),
Jan Drahovzal (Wolenski), Juraj Čiernik (Gorski),
Jaroslav Rusnák (Mirski) a Peter Svetlík (Bolo)

Peter Svetlík (Bolo) a Martina Šnytová (Helena)

Martina Šnytová (Helena), Klemens Słowiczek (Zaremba)
a Roman Harok (Popiel)

Martina Šnytová (Helena), Peter Svetlák (Bolo)
a Eva Zbrožková (Wanda)

Václav Morys (Mirski) a Marcel Školout (Hrabě Napolský)